

UDRUGA KAZALIŠTE, AUDIOVIZUALNE
UMJETNOSTI I KULTURA GLUHIH

**PLJESAK
JEDNE
RUKE**

Ličan

SADRŽAJ

1. Stručni tekstovi: Razvoj identiteta Gluhih osoba	3
2. Razmišljanja: Patronizirajući odnos čujućih prema gluhima	7
3. Razmišljanja: Paternalizam nitko ne voli	11
4. Psihološki kutak: Tko sam ja? - vrste identiteta kod gluhih	16
5. Razmišljanja: Kriza identiteta gluhog čovjeka	21
6. Razmišljanja: Diskriminacija gluhih osoba	27
7. Razmišljanja: Mentalno zdravlje zajednice gluhih i prepreke zaštiti	29
8. Razmišljanja: Razbijanje stigme gubitka sluha - Tko, što, zašto i kako	32
9. Zanimljivosti: Stigma i stigma prema sebi samima je povezana sa stečenim gubitkom sluha kod odraslih osoba	34
10. Zanimljivosti: Stvaranje kazališta kao dvojezičnog ansambla	43
11. Umjetnosti: Bernard Bragg	47
12. Zanimljivosti: Upoznajte plesača koji kombinira znakovni jezik i Hip Hop glazbu	53
13. Umjetnosti: Nancy Rourke	56

“Pljesak jedne ruke” - Časopis Udruge “Kazalište, audiovizualne umjetnosti i kultura Gluhih - DLAN”

Adresa: Korčulanska 10, 10000 Zagreb

Telefon: 385 91 492 31 09 (SMS)

E-mail: pljesak.jedne.ruke@gmail.com / udrugadlan.zagreb@gmail.com

Web stranica: www.dlan.hr

Žiro-račun: HR 95 24020061100074154 (Erste Bank)

OIB: 51629434968 Matični broj: 1608037

Odgovorni urednik: Angel Naumovski

Glavni urednik: Lino Ujčić

Dizajn i priprema za tisak: Lino Ujčić

Lektura: Dijana Adžić

Tisak: Tiskara Ban

Ovaj časopis je financiran sredstvima Zaklade “Kultura Nova”, Ministarstva kulture i Gradskog ureda za obrazovanje, kulturu i šport.

RAZVOJ IDENTITETA GLUHIH OSOBA

Što je identitet? Kako mi, Gluhi, definiramo identitet? Australijski znakovni jezik ne sadrži niti jedan jedini znak koji bi odgovarao ovoj riječi.

Identitet je vrlo kompliciran koncept i većina znakovnih jezika ima znakove za njegove različite aspekte. Na primjer, znak za identificiranje s grupom je često naglašena forma znaka pridružiti. Mnoge od termina koje Gluhe osobe u Australiji koriste kako bi opisale sebe i druge su više vezane za identitet nego za stupanj oštećenja sluha. Primjeri uključuju GLUH, DUBOKO GLUH, ORALIST, RAZMIŠLJA KAO ČUJUĆA OSOBA, ČUJUĆI, itd.

Za potrebe ovog članka, identitet ćemo definirati kao "stanje bivanja sobom, a ne drugim" (The Macquarie Dictionary, 1985.) i kao "subjektivni osjećaj nečije vlastite situacije i njegovog kontinuiteta i karaktera koji individua uspeva održati kao rezultat svojih vlastitih različitih socijalnih iskustava" (Goffman, 1963., str. 129.).

Potruga za identitetom je potraga za odgovorima na pitanja "tko sam" i "gdje pripadam". Prema Eriksonu (1968.), svijest o identitetu se razvija kada osoba uči rješavati unutarnje konflikte. Ovi se konflikti moraju rješavati kako bi se osoba razvila u potpunosti. Jedan od najvećih konflikata koje osoba mora riješiti

tijekom adolescencije je onaj o identitetu nasuprot konfuziji, a rješenje tog konflikta rezultira u svijesti o vlastitom identitetu. Svijest o identitetu se smatra ključnom za zadovoljavajuće rješavanje budućih kriza u životu te osobe, kao što je sposobnost građenja odnosa i postajanja zreloom, produktivnom i samoprihvaćenom odraslom osobom.

Neki sociolozi (npr. Goffman, 1963.) su predložili dva tipa identiteta: osobni identitet i socijalni identitet. Prema njihovim pogledima, netko stvori osobni identitet uslijed ponekad restriktivnog društvenog okružja.

Drugi istraživači, poput Lainga (1965.) i egzistencijalnih filozofa također predlažu dvostruki identitet: istinskog sebe i lažnog sebe, te upozoravaju na opasnost duševnog poremećaja ukoliko postoji prevelika neusklađenost između njih. Prema tome, čini se da centralno pitanje "Tko sam?" gotovo uvijek obuhvaća određeni konflikt između individue i društva. Manjak u rješavanju ovog konflikta, prema općem mišljenju, ima ozbiljne posljedice u životu te osobe.

Mi, Gluhi, poput bilo koga drugog, moramo razviti svijest o vlastitom identitetu koja nam omogućava da učinkovito funkcioniramo kao potpune osobe tijekom našeg života. Kad je upitana: "Koliko je važna gluhoća u

ovom razvoju identiteta?", svaka Gluha osoba će odgovoriti da je ona ključna. Jednako kao pojedinci kao i članovi zajednice, Gluhi su razvili identitet temeljen na njihovoj gluhoći.

Neke od karakteristika identiteta Gluhih uključuju:

1.prihvatanje gluhoće kao esencijalnog, pozitivnog dijela sebe

2.prepoznavanje i sudjelovanje u kulturi Gluhih, osobito kroz korištenje znakovnog jezika

3.interpretiranje okolnog svijeta na način da je on kompatibilan s njegovim osobnim iskustvom kao gluhe osobe.

Istraživanje razvoja identiteta Gluhih poseban je izazov zbog toga što 90% Gluhih ne uči esencijalne karakteristike ovog identiteta od svojih obitelji i stoga što je razvoj ovog identiteta aktivno obeshrabrivan obrazovnim sustavom u kojem većina Gluhih odrasta. Daljnja poteškoća u istraživanju razvoja ovog identiteta nalazi se u tome da mnoge Gluhe osobe imaju efektivno blokirana neka bolna iskustva koja su oblikovala njihov identitet. Prisjećanje na ova iskustva može biti viđeno kao riskiranje da se izgubi prihvaćenost većinske zajednice Gluhih.

Sljedeći opis identiteta Gluhe osobe iz australske perspektive, temeljen je na diskusiji tijekom radionica o gluhoći diljem Australije. Grupe su se sastojale od Gluhih osoba iz Gluhih i čujućih obitelji, djece Gluhih roditelja, čujućih profesionalaca i čujućih ljudi bez ikakve veze sa zajednicom Gluhih.

Iz ovih radionica proizašle su dvije polazišne točke za diskusiju o identitetu Gluhih:

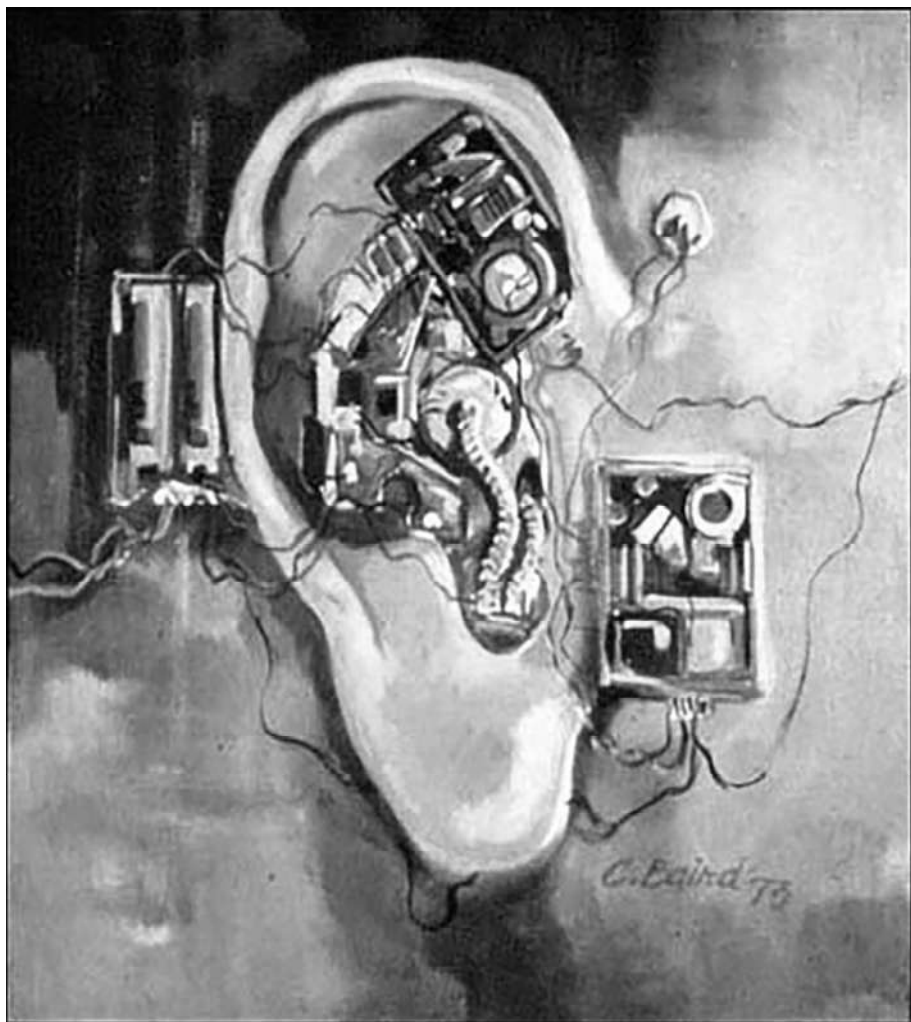
1. *“Mislio sam da su svi na svijetu gluhi.”*

2. *“Mislio sam da sam jedina gluha osoba na svijetu.”*

Prva izjava je očito izjava Gluhe osobe koja je imala Gluhe roditelje i/ili Gluhog brata ili sestru. Zapravo, ono što ovi ljudi govore je: “Mislio sam da sam normalan; mislio sam da su svi ljudi poput mene zato što su moji najbliži poput mene.

Nisam bio svjestan da sam “gluh” niti u jednom smislu.” Iskustva ovih Gluhih ljudi su od iznimnog značaja u proučavanju razvoja identiteta Gluhih, jer su oni jedine gluhe osobe koje uče jezik, kulturu i osnovne karakteristike identiteta od svojih roditelja, stoga oni postaju nositelji ovih informacija.

Njihova uloga u zajednici Gluhih je pomno proučavana. Padden i Humphries (1988.) su istaknuli da su “oni s jedne strane

poštovani, a s druge stigmatizirani” (Padden i Humphries, 1988., str.48.). Ovi Gluhi su poštovani od drugih Gluhih zbog njihove fluentnosti u znakovnom jeziku, njihovog širokog znanja o zajednici Gluhih i njihove automatske prihvaćenosti kao članova te zajednice.

U isto vrijeme, Gluhe obitelji mogu biti stigmatizirane od šire čujuće zajednice, a drugi gluhi mogu nesvjesno upiti ove negativne vrijednosti, koje rezultiraju u njihovom ambivalentnom stavu spram Gluhih ljudi iz Gluhih obitelji. Jedna je Gluha žena sažeto rekla: “Mi smo kao plemići u zajednici Gluhih!” (Jean St. Clair, osobna komunikacija, 1988.). Drugim riječima, oni su vrlo

poznati i ljudi im se dive, ali ih također gledaju s ljubomorom i znatiželjom, izloženi su kritikama i tračevima znatno više nego drugi članovi zajednice Gluhih. Predmet daljnjih istraživanja bi trebao biti kako ovi ljudi dolaze do spoznaje da nisu svi na svijetu gluhi i da, u biti, oni pripadaju kulturnoj i jezičnoj manjini.

Druga izjava dolazi od gluhe djece čujućih roditelja koja, zbog većine čujućih koja ih okružuje ili kasnog nastupanja gluhoće, ne sreću druge gluhe osobe tijekom djetinjstva. Ono što oni govore je zapravo: “Osjećao sam se abnormalno, drukčije. Iako sam čak znao da postoje drugi gluhi ljudi na svijetu, uvijek sam se osjećao kao jedini takav (gluh), kao čudak.”

Iskustva ovih ljudi su također iznimno značajna u istraživanju razvoja identiteta Gluhih jer mogu dati odlučujući dokaz o snazi privlačenja Kulture Gluhih. Oni često prolaze velika psihološka previranja da bi istražili i prigrlili Gluhi identitet. Kako bi to napravili, čak mogu napustiti ili obezvrijediti svoje odnose s čujućim svijetom. Činjenica da ovi Gluhi uče jezik i kulturu Gluhih te svjesno razvijaju Gluhi identitet, pruža priliku da se analizira ovaj proces učenja. Također, zbog toga što oni nisu u potpunosti prihvaćeni kao članovi zajednice Gluhih, moguće je izolirati karakteristike koje nekoga čine Gluhim i one koje odbijaju od bivanja Gluhim.

Kao što je ranije istaknuto, ove dvije izjave predstavljaju ekstreme u velikom spektru iskustava; većina Gluhih spada negdje između. Iskustva čujuće djece Gluhih roditelja mogu također biti poučna - njihov proces spoznavanja da nisu Gluhi može biti paralela iskustvu Gluhih ljudi iz čujućih obitelji. Kako to da nas onda toliko završi u zajednici Gluhih, dijeleći njezin jezik i kulturu i imajući ono što se općenito naziva Gluhim identitetom?

Uzimajući u obzir dugačak put koji neki od nas moraju prewalkati, možemo li identificirati neke zajedničke stadije tog puta prema Gluhom identitetu? Sljedeći opis stadija razvoja Gluhog identiteta dolazi iz rasprave s grupom odraslih Gluhih iz Australije. Opisani stadiji su ovdje samo okvir za vođenu raspravu.

Konfuzija

Konfuzija nastaje iz spoznaje da osoba nije ista kao svi drugi u obitelji. Rana bliskost s roditeljima i obitelji, koju većina djece ima, pomaže, ali nije uvijek dostatna da bi dijete razumjelo svoje mjesto u svijetu. Gluha djeca iz čujućih obitelji će vjerojatnije osjećati zbunjenost zbog ove razlike no Gluha djeca iz Gluhih obitelji, iako čak i ona mogu iskustiti određenu zbunjenost.

Frustracija/Bijes/Sram

Emocionalne reakcije frustracije, bijesa i srama su normalni, prirodni odgovori na pomanjkanje prihvaćanja ili razumijevanja od strane ljudi u neposrednoj okolini gluhe osobe. Gluha osoba može internalizirati ove emocije, razvijajući neku vrstu samomržnje, ili ih može izraziti u obliku eksplozivnih napadaja ili perioda u kojima odbija suradnju.

Istraživanje

U jednom trenutku života, gluha će osoba početi detaljnije istraživati mogućnosti vlastitog identiteta, tako što će,

na primjer, birati druženje s Gluhima ili čujućima ili tako što će birati učenje znakovnog jezika ili vježbati vještinu govorenja. Pristup ovim grupacijama i dostupnost informacijama su iznimno važne za ovaj stadij. Jedna od najvećih teškoća u ovom stadiju je manjak informacija o Gluhim ljudima, povijesti Gluhih i kulturi Gluhih. Teško je razviti identitet Gluhe osobe ako ove informacije nisu lako dostupne.

Identifikacija/Odbijanje

Poistovjećivanje subjekta s jednom ili više grupacija može biti pokusno na neko vrijeme. Na primjer, gluho dijete čujućih roditelja koje pohađa redovnu školu može se identificirati sa zajednicom Gluhih u naletu entuzijazma što je konačno našlo mjesto kojem pripada, samo da bi iskusilo teškoću bivanja prihvaćenim od strane članova zajednice Gluhih. Nakon toga, osoba može ponovno promisliti, možda čak i odbaciti, identifikaciju s ovom grupacijom. Gluho dijete iz Gluhe obitelji

može biti uvjereno da se može sasvim dobro uklopiti u čujuć svijet i odbaciti zajednicu Gluhih. Ipak, nakon što iskusi odbijanje od strane čujućeg svijeta, ova osoba može sagledati zajednicu Gluhih posve novim očima, punim poštovanja.

Ambivalentnost

Osjećaj ambivalentnosti se može pojaviti nakon početnog osjećaja identifikacije s grupom, nakon što osoba iskusi negativne aspekte grupe. Ovakvi osjećaji često nastaju kad osoba vidi članove grupe kako se ponašaju na način koji potvrđuje negativne stereotipe koje drugi imaju o grupi, kao, na primjer, gluhe osobe su pasivne ili se ponašaju bedasto. (Goffman, 1963.).

Prihvaćanje

Do prihvaćanja osobnog i socijalnog identiteta dolazi kada osoba ima dovoljno informacija i iskustava da bi mogla znati tko je i gdje pripada. Prihvaćanje znači da je osobi ugodno sa samim sobom i s reakcijama koje može dobiti, kako od ljudi čijoj grupi pripada, tako i od onih izvan te grupe. Prihvaćanje omogućuje osobi da nastavi sa svojim životom, razvija odnose s drugima i učinkovito funkcionira u odbranom socijalnom okruženju.

Ovih šest stadija samo su smjernice. Vrijednost formuliranja identiteta Gluhih na ovaj način

je u tome što on pruža okvir u kojemu se mogu iznijeti na vidjelo osobne priče Gluhih o njihovim iskustvima, a koje nam eventualno mogu pomoći da se pojasni proces razvoja identiteta Gluhih.

Zajednica Aboridžina je bila desetkovana - većina njihove kulture i jezika je izgubljena - ali je jak aboridžinski identitet prevladao i imao uzmahe tijekom posljednjih nekoliko desetljeća.

Razumijevanje procesa razvoja identiteta može biti lakše ako usporedimo iskustva Gluhih s iskustvima drugih manjinskih grupacija. U australskom kontekstu, postoje vrijedne usporednice koje se mogu povući s Aboridžinima.

Iako se kultura Aboridžina prenosi s roditelja na djecu, mnoge generacije djece Aboridžina su udaljene od svojih bioloških roditelja od strane bijelaca i smještena u bjelačke udomiteljske obitelji. Vlast, koja je smatrala kako je to najbolje za njih, poticala ih je da postanu što je moguće više slična bijelcima. Čak i one aboridžinske obitelji koje su ostale netaknute, često su se trudile prilagoditi bjelačkim vrijednostima, bez straha i uslijed učinkovitog "pranja mozga".

Oni Aboridžini koji su odrasli uz bijelce, vratili su se u potragu za svojim identitetom, a taj proces ima puno paralela s Gluhima. U vremenu u kojemu mnogi Gluhi osjećaju da takve obrazovne prakse u kojima se većina školuje prijete mogućnosti da gluho dijete razvije svoj identitet kao Gluha osoba, za nas je iznimno važno da razumijemo proces razvoja identiteta.

Moramo biti u mogućnosti da ga učinimo lakšim za one gluhe ljude koji prolaze krize identiteta.

*(The Deaf Way, str. 40-43)
odabrao Angel Naumovski*

PATRONIZIRAJUĆI ODNOS ČUJUĆIH PREMA GLUHIMA

U argumentiranju bilo koje (znanstvene) teze, ali i u svakodnevnom razgovoru poželjno je gledati što je rečeno, a ne tko je to rekao. Međutim, autora ovog članka može se s pravom pitati smatra li se pozvanim komentirati patronizirajući stav čujućih prema gluha.

Naime, autor ovog članka je čujuća osoba koja možda i podliježe kritici patroniziranja Gluhih. Uostalom, nije li bolje da se Gluhi sami izjasne o tome kako doživljavaju stav populacije čujućih prema Gluhima te ima li tu patroniziranja? Bilo kako bilo, zamoljen sam napisati članak na zadanu temu i, prije no što krenem sa svojim razmišljanjima, u duhu skolastičke tradicije isusovca i znanstvenika, prvo ću definirati osnovne termine (pojmove). 'Patroniziranje' kao pojam u naše se vrijeme koristi poglavito u negativnom smislu: postupati prema nekome zaštitnički, pokroviteljski i ljubazno, ali s osjećajem i stavom superiornosti – veće vrijednosti.

Sam pojam dolazi od latinske riječi 'pater' – otac, iz koje se razvila riječ 'patron' – pokrovitelj ili zaštitnik. Slična je riječ 'sponzor' – (financijski) pokrovitelj koja također ima i negativno značenje u verziji 'sponzoruša' – djevojka kojoj je cilj naći bogatog muškarca poglavito zbog njegovog novca. Kada se govori o 'Gluhima' i o 'čujućima' treba imati na umu

da je svaki čovjek različit i da ni generaliziranje (svrstavanje svih pojedinaca u jednu skupinu ili kategoriju) ni etiketiranje jednostavno nije u redu. Naime, ako podlegnemo napasti da sve ljude strpamo u isti koš zbog njihove narodnosti, vjeroispovijesti, obrazovanja, jezika ili bilo koje druge karakteristike, jednostavno gubimo mogućnost da svaku osobu upoznemo u njezinoj jedinstvenosti i različitosti.

Meni je moje iskustvo pokazalo da je svaka Gluha osoba različita i da su ružne predrasude stereotipi o Gluhim osobama kao sumnjičavim, slabije obrazovanim i manje inteligentnim osobama. Primijetio sam, međutim, da postoje predrasude i među Gluhima kad je riječ o čujućima.

Naime, među nekim Gluhima prisutno je mišljenje da čujuće

osobe samo gledaju kako će iskoristiti Gluhe, što za posljedicu ima stav nepovjerenja prema čujućima. Svjestan sam da doista postoje negativni primjeri među čujućim osobama koje su se nastojale okoristiti svojim položajem, ali to opet ne bi smio biti razlog da se sve čujuće stavlja u isti koš. K tome, takav stav Gluhih prema čujućima odbija mnoge ljude dobre volje koji bi željeli pomoći, ali ostaju

razočarani zbog nepovjerenja. Dakle, i na jednoj i na drugoj strani ima negativnih pojava, što ne bi smio biti izgovor za generalizaciju i etiketiranje.

Ipak, treba priznati da je u povijesti bilo mnogo više žalosnih primjera, ne samo patron-

iziranja već i teških kršenja ljudskih prava Gluhih sa strane čujućih. Tom tematikom pozabavio se i scenarist i redatelj Angel Naumovski u kazališnoj predstavi «Ruke koje plaču.» Najžalosnije, i po posljedicama najteže, kršenje ljudskih prava Gluhih tijekom povijesti događalo se, i još uvijek se događa, u školama koje zabranjuju učenicima korištenje znakovnog jezika. Jedan od boljih povijesnih prikaza kršenja ljudskih prava Gluhih zbog patronizirajućeg stava čujućih sastavio je Douglas C. Baynton u svojoj knjizi "Zabranjeni znakovi" u kojoj se bavi američkom kulturom od sredine 19. stoljeća do 1920., gledajući na to vrijeme kroz prizmu jednog šokantnog prizora: kampanje koju su predvodili Alexander Graham Bell i drugi istaknuti Amerikanci, da bi ugušili uporabu znakovnog jezika među gluhima.

Rasprava o znakovnom jeziku koja je uslijedila, pobudila je takva temeljna pitanja kao što su pitanja o razlikama između Amerikanaca i neamerikanaca, civiliziranih ljudi i "divljaka," muškaraca i žena, prirodnog i neprirodnog, normalnog i nenormalnog. Baynton, zagovornik povratka znakovnoga jezika, uočio je da učitelji još uvijek temelje svoje odluke na metaforama i slikama koje su dovele do pogrešno utemeljenih pokušaja da se iskorijeni znakovni jezik: lingvisti su na kraju 19. stoljeća često koristili teo-

riju koja se zvala "lingvistički darvinizam": inferiorni jezici su izumrli i u "borbi za opstanak" zamijenili su ih superiorni jezici, tvrdili su "lingvistički darvinisti". Gestovna komunikacija dobila je poziciju gubitnika u začetku. Američki filolog William Dwight Whitney, na primjer, smatrao je da se ljudska komunikacija nekad sastojala od "inferiornog sustava... tonova, gesta, i grimasa"; i kroz "proces prirodne selekcije i opstanka boljeg glas je pobijedio."

I dok je velika većina zapadnih zemalja prihvatila rezultate

znanstvenih istraživanja koja neupitno govore u korist znakovnog jezika, u Hrvatskoj je već desetljećima službeno zastupljena samo jedna škola, jedna metoda obrazovanja koja se najčešće naziva isključivi oralizam. Jedna od pretpostavki takve škole je da uporaba znakovnog jezika šteti učenju govornog jezika, ali rezultati spomenutih istraživanja dokazuju da to nije točno.

Činjenica je da su gluha djeca gluhih roditelja emocionalno stabilnija, imaju zdraviji osjećaj sigurnosti i samopoštovanja te

razvijenije socijalne vještine od gluhe djece čujućih roditelja koji ne rabe znakovni jezik u komunikaciji sa svojom djecom. Naravno, bitne su razlike između gluhorođene djece i one djece koja imaju manja oštećenja sluha ili su izgubila sluh nakon što su naučila govoriti (postlingvalna gluhoća).

To je stav kojeg su se tradicionalno držali većinom čujućih profesionalci koji su u dodiru s Gluhima samo na profesionalnoj razini. To je na neki način pogled “outsidera” – pogled koji se usredotočuje na to kako su Gluhe sobe različite od onih koji čuju i te se razlike vrednuju negativno.

Sukladno navedenom, može se reći da je krajnost patronizirajućeg stava čujućih prema gluhima rezultirala patološkim pogledom na Gluhe osobe, koji se također naziva i kliničko-patološki ili medicinski model (Padden, 1988.). Bitna osobina tog modela je da se ponašanje i vrijednosti ljudi koji čuju prihvaćaju kao norme i standardi te se usredotočuje na to kako Gluhi izlaze iz tih okvira (na njihovu “devijantnost”).

To je također pogled na Gluhe kao na ljude s kojima nešto nije u redu, nešto što se može i mora “popraviti.” Oni koji imaju patološki pogled na Gluhe mogli bi zajednicu Gluhih definirati kao:

- skupinu ljudi kojoj oštećenje sluha ometa (sprječava) normalno učenje govora

- skupinu ljudi koja ima teškoća u komunikaciji i učenju zbog

oštećenja sluha

- skupinu ljudi koja nije “normalna” jer ne čuje.

Trebalo bi biti prilično lako uvidjeti da taj, patološki, pogled rezultira paternalističkim i opresivnim ponašanjem i stavovima prema Gluhima. Takav način postupanja s Gluhima nedavno je nazvan “audizmom” kako bi se istakla činjenica da takav pogled ima sličnosti s drugim paternalističkim stavovima kao što su rasizam, seksizam i antisemitizam. Patološki pogled je u oštrm kontrastu s pogledom koji se temelji na rezultatima lingvističkih i socioloških istraživanja, tj. s kulturološkim pogledom.

Kulturološki pogled prihvaća složeni skup čimbenika koje treba uzeti u obzir kada se proučava zajednica Gluhih. Upravo zbog tog čimbenika vrlo je teško definirati zajednicu Gluhih. Oni koji imaju kulturološki pogled na Gluhe mogli bi zajednicu Gluhih definirati kao:

- skupinu ljudi koja dijeli zajednički način komunikacije (znakovni jezik) koji daje osnovu za povezanost i identitet skupine,

- skupinu ljudi koja dijeli zajednički jezik i zajedničku kulturu,

- one kojima je primarni način komunikacije sa svijetom vizualan i koji koriste vizualni znakovni jezik.

Od presudne je važnosti odluka koji će stav čujućí zauzeti prema Gluhima zato što će to u velikoj mjeri odrediti odnos prema zajednici Gluhih. Stav prema jeziku i kulturi Zajednice odredit će i pogled na Gluhe – čujućí će se držati ili medicinskog/patološkog ili kulturološkog stava. Naravno, jedini ispravni stav je kulturološki i zato je jasno da je govoriti i pisati o odnosu čujućih prema Gluhima i znakovnom jeziku nemoguće bez uključivanja tema kao što su kultura i obrazovanje Gluhih i nagluhих osoba, jednostavno zato što je to neodvojivo.

Međutim, mišljenja o najboljoj

metodi obrazovanja Gluhih i dalje su podijeljena, posebno u Hrvatskoj, upravo zbog toga što oni koji imaju patološki pogled na Gluhe nisu spremni odreći se svog stava, unatoč svim znanstvenim istraživanjima.

Oni koji imaju kulturološki pogled nisu dovoljno aktivni i glasni pri zastupanju svog stava, a zajednica Gluhih trpi posljedice dijelom i zbog svoje pasivnosti (i zato što su «pasivizirani» od strane čujućih ‘audista’). Ipak, na kraju treba primijetiti (ne samo zato da bih završio s pozitivnom notom) da su se Gluhi u Hrvatskoj «trznuli» u zadnjih nekoliko godina i da je napravljen veliki pomak zahvaljujući angažmanu ljudi poput Verone Lisak Brkićić, Vande Šagovac i Angela Naumo-

vskog, koji svaki na svoj način nastoje poboljšati situaciju Gluhih. Nadam se da će i drugi Gluhi slijediti njihov primjer i pokazati svojih talentima i rezultatima rada da od čujućih ne trebaju patroniziranje već suradnju na ravnopravnoj razini.

pater Jerko Ban

PATERNALIZAM NITKO NE VOLI

Paternalistički odnos prema drugoj osobi je pokroviteljski, zaštitnički odnos koji poručuje: «Ja najbolje znam što je za tebe dobro». Ta poruka osobi govori: «Ti si nesposoban sam odlučivati.» Osoba koja je često izložena paternalističkom ponašanju jedne osobe ili više ljudi sve više gubi samopoštovanje i samopouzdanje. «Ja ne vrijedim», rečenica je koja odzvanja u njezinoj glavi...

Paternalizam vrijeda sliku čovjeka o samom sebi. Paternalizam često nalazimo u društvu: tako se ponašaju neki roditelji prema djeci, političari prema narodu, liječnici prema pacijentima, šefovi prema zaposlenicima, muškarci prema ženama, stručnjaci raznih struka prema osobama s hendikepom ili prema pripadnicima manjina. «Žrtve» paternalizma su pasivne, rade ono što im se naredi, nemoćne su i bespomoćne, drugi upravljaju njihovim životima. Svi smo se mi ponekad osjećali loše, puni bijesa, ljutnje i nemoći zbog paternalističkog ponašanja prema nama.

Možda nismo imali snage usprotiviti se jer smo tu osobu doživljavali kao autoritet. Postoji li netko tko bolje od nas zna što je najbolje za nas? Smije li itko odlučivati u naše

ime? Možda smo imali snage i usprotivili se, ali ta je osoba imala moć i nismo ništa postigli. Koliko su Gluhi žrtve paternalizma? Sjetite se situacija u kojima vas nisu niti pitali za vaše mišljenje, što vi želite i osjećate. Koliko ste samo puta to doživjeli u školi, kod liječnika, na poslu, s vlastitim roditeljima...

izgube sluh. Ne mogu se ili ne žele staviti u položaj gluhih osoba koje su rođene gluhe i nemaju osjećaj gubitka već su savršeno prilagođene životu bez jednog osjetila, pa ne mogu shvatiti njihove komunikacijske potrebe.

Ne samo da se ne mogu staviti u položaj gluhih, već niti

Prema gluha društvo ima paternalistički odnos – kao da nemaju vlastiti razumni sposobnost odlučivanja. Većina čujućih osoba polazi od pretpostavke da je gluhoća bolest, tragedija, velika nesreća – sve ono što bi oni sami osjećali da

ne žele! Ne žele čuti gluhe, i u stvari su puno više gluhi od samih gluhih, jer gluhoća čujućih je u glavi i srcu. Imaju svoje stavove i vjerovanja

koji se temelje na predrasuda: gluhi su manje sposobni, mogu se školovati samo za zanate, znakovni jezik im šteti jer onda neće govoriti, znakovni jezik je mahanje rukama, a ne jezik, što bolje govore to više vrijede i još niz sličnih neistina. Kako takve predrasude utječu na život gluhih? Gluhe studentice Učiteljske akademije u Puli pokušalo se izbaciti s fakulteta jer ne mogu polagati glazbeni.

A najbolja udaraljkašica na svijetu, gluha, diplomirala je na Kraljevskoj glazbenoj akademiji u Londonu i završila

brojne specijalizacije po svijetu. Njima nije smetalo što je gluha. Gluhu djevojku iz Zagreba odbili su na studiju režije u Zagrebu, ali u Beču je primljena bez problema. Gluhog genijalca iz Slavonije u Zagrebu nisu htjeli primiti u tehničku školu zbog gluhoće već su ga usmjerili za bačvara, što nije prihvatio, pa je završio grafičku školu, a tehniku ima u malom prstu.

«Mi znamo što je za vas najbolje», s visine poručuju brižni paternalisti: koji je najbolji način komunikacije za gluhe (naravno, onaj koji čujuć koriste, jer različitost je opasna i zastrašujuća!), najbolja metoda obrazovanja, najbolja zanimanja.

A najbolje od svega je pretvoriti gluhe u čujuće, pa da nestanu svi problemi. Ugraditi umjetnu pužnicu, usavršiti genetski inženjering. Prekrasna poruka gluhima! Toliko brinemo o vama da vas želimo istrijebiti. Poruka je – gluhi su nepoželjni. Poznata humanistica napala je prije 6, 7 godina Gluhe na Danima udruga koji su izložili letke i brošure u kojima izražavaju svoj stav prema kohlearnoj implantaciji. Napala ih je zato što ne cijene dobročinstvo društva prema njima.

To je prekrasan primjer najperversnijeg mogućeg paternalizma i egocentrične pozicije osobe čija profesija (sociologinja) podrazumi-

jeva toleranciju, prihvaćanje različitosti i širinu pogleda na svijet.

Paternalisti najčešće smatraju da čine dobro, predstavljaju se kao pozitivne osobe. Moć svojeg položaja koriste za upravljanje tuđim životima i sudbinama. Mnogi čak manipuliraju gluhima u svrhu vlastite koristi. Postoje i «pošteni paternalisti», oni koji zaista sve rade iz iskreno dobrih namjera, ali ne razumiju da svojim ponašanjem štete gluhoj osobi jer je ne uvažavaju kao jednako vrijednu i nameću svoje poglede na svijet upravljajući njihovim životima.

najlakše osobi zapovjediti što da radi, tj. odlučivati umjesto nje jer je komunikacija teška ili nemoguća. Kako se gluhi mogu boriti protiv paternalizma? Baš kao i svi «potlačeni» - zajedništvom, ujedinjenošću, međusobnim podržavanjem, obrazovanošću, ustrajnim prosvjećivanjem društva o potrebama gluhih, političkim akcijama i borbom za vlastita prava. Ali, najprije treba početi od samog sebe: shvatiti da imamo pravo na vlastito mišljenje i borbu za samog sebe, oduprijeti se donošenju odluka u naše ime, osvijestiti vlastitu vrijednost,

ih kao malu djecu. Paternalizam nitko ne voli – pa čak ni djeca. Još živi i raste u primitivnim i zaostalim sredinama i političkim sustavima.

Recimo mu jedno odlučno NE kad sa sažalnim smiješkom na usnama pokuša napasti naš život.

mr.sc. Vesna Ivasović

Tako ih čine ovisnima i nesamostalnim. Lako je upasti u zamku paternalizma, osobito ako gluhoj osobi ne razumijemo – tada je

voljeti i poštovati sebe. Paternalizam dolazi od latinske riječi pater, što znači otac.

Označava očinski stav prema osobi ili društvu i tretira

TKO SAM JA? – VRSTE IDENTITETA KOD GLUHIH

Jeste li se ikada zapitali «Tko sam ja?». Odgovor na to pitanje govori nam o našem identitetu. Identitet čine ponašanja i osobine po kojima je netko prepoznatljiv i koje ga čine pripadnikom neke grupe – to je nešto što dijelimo s određenom skupinom ljudi. Tako će netko na pitanje «tko sam ja?» odgovoriti Hrvat, Srbin, Rom, netko će odgovoriti katolik, musliman, netko će reći ja sam crnac, homoseksualac, žena, punker... Dakle, postoje različite vrste identiteta.

Ono što prvo kažemo kao odgovor na to pitanje je baš ono što nas najviše određuje, što nam je najvažnije i što želimo drugima istaknuti kao ono što nas čini pripadnikom neke skupine. Identitet se obično «učvršćuje» oko 18. godine, ali se može i kasnije, tijekom života, mijenjati. Pripadnici manjine (po boji kože, nacionalnosti, vjeri, seksualnom opredjeljenju i sl.) razvijaju poseban kulturalni identitet.

Gluche su osobe također pripadnici manjine – male zajednice koja ima svoja pravila ponašanja, običaje, vrijedno-

sti, jezik i kulturu. Baš kao što postoje faze razvoja identiteta kod drugih manjina, tako i kod gluhih osoba postoje različite vrste identiteta. Što ste odgovorili na pitanje «tko sam ja?»? Ako ste rekli «ja sam gluha osoba», tada vjerojatno imate gluhi identitet. Ako ste odgovorili «ja sam osoba oštećena sluha», vjerojatno imate čujućii identitet.

svakog od navedenih identiteta pa pokušajte otkriti u kojoj se skupini nalazite.

ČUJUĆII IDENTITET – OSJEĆAJ MANJE VRIJEDNOSTI I OSAMLJENOST

Gluche osobe koje imaju čujućii identitet su najčešće one koje nisu rođene gluhe već su sluh izgubile u kasnijoj

Ali, nije to baš tako jednostavno. Postoje četiri faze identiteta kod gluhih osoba. To su: čujućii identitet, marginalni identitet, radikalni identitet i bikulturalni identitet. Gluha osoba može po redu prelaziti od čujućeg do bikulturalnog identiteta, može se vraćati na prijašnji identitet ili trajno ostati u jednoj fazi identiteta. Ukratko ću objasniti značenje

dobi. U tu skupinu spadaju i gluhe osobe koje su pohađale redovne škole ili oralne škole koje zabranjuju znakovni jezik i promiču filozofiju da gluhih ni nema jer svi imaju bar male ostatke sluha koje se može «nabildati». To su oni čiji roditelji nikad nisu prihvatili da imaju gluho dijete.

Ipak, «čujućii gluhi» često

kasnije u životu dođu u kontakt s gluhima i postepeno shvate da pripadaju njima pa se njihov identitet dalje razvija i mijenja. Gluhe osobe koje imaju čujućí identitet žele čuti, smatraju se «nepotpunima», imaju loše mišljenje o gluhima i znakovnom jeziku, smatraju da su čujućí pametniji, bolji i zdraviji od gluhih osoba. Izbjegavaju druženje s gluhima, smatraju se više vrijednima od gluhih koji koriste znakovni jezik. Žele se družiti s čujućima i biti dio njihova svijeta. Često su osamljeni, izolirani, nesretni što ne čuju i zbog toga što osjećaju da ih čujućí zapravo ne prihvaćaju.

manje vrijednima, iako u kontaktu s gluhima smatraju da su vrijedniji od njih jer govore i odlično očitavaju s usana.

Međutim, neki od njih nerazumljivo govore i imaju velike teškoće u komunikaciji s čujućim osobama, ali, ili toga uopće nisu svjesni, ili to sami sebi ne žele priznati.

Gluhe osobe s čujućim identitetom često su depresivne, nezadovoljne svojim životom, ljute na sudbinu koja im je uskratila sluh.

Oni misle da je gluhoća invalidnost. Žale one gluhe koji

zabraniti. Ponosni su što ne znaju znakovni jezik jer to njima «ne treba». Vjenčaju se za čujuće osobe. Smatraju da je kultura gluhih glupost, nešto što ne postoji. Srame se što su gluhi. Smatraju da gluha djeca trebaju ići u čujuće škole.

Misle da se gluhi moraju prilagoditi čujućima. Kad god je moguće prave se da čuju.

Idu na operaciju ugradnje kohlearnog implantata (umjetne pužnice) i često očekuju «čudo» pa su razočarani nakon što shvate da ih operacija nije pretvorila u čujuću osobu.

Mnogi bi sve dali da mogu čuti, ne prihvaćaju svoju gluhoću i ustvari se osjećaju

komuniciraju znakovnim jezikom, smatraju da je taj jezik primitivan i da ga treba

MARGINALNI IDENTITET – NE ZNAM NI SAM TKO SAM

Gluhe osobe koje imaju marginalni identitet su one koje ni same ne znaju gdje pripadaju, tj. ne pripadaju nigdje – ni među gluhe niti među čujuće. Nigdje nisu «doma». To su obično gluha djeca čujućih roditelja koji ih ustvari ne prihvaćaju kao gluha djecu, već od njih žele napraviti čujuće; to su oni koji su išli u redovne ili oralne škole.

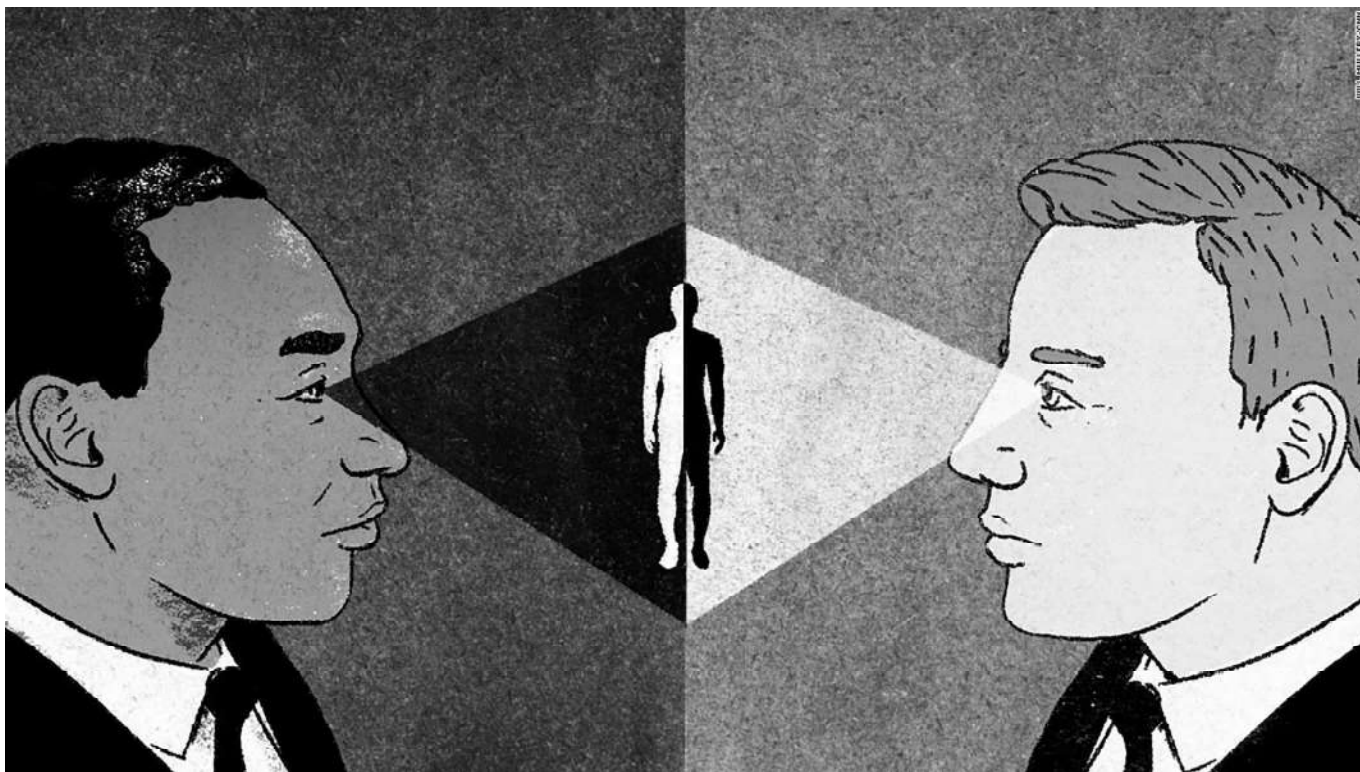
su ogorčeni, osjećaju se samima i neprihvaćenima. Obično ne poznaju dobro znakovni jezik i smatraju, kao i gluhi koji imaju čujući identitet, da to nije pravi jezik. Kod njih stalno dolazi do promjena – čas su im «bolji» gluhi, čas čujući. Kao da se još traže.

Gluhi s marginalnim identitetom ni sami ne znaju što osjećaju prema gluhima – ponekad mrze što su gluhi, a ponekad to prihvaćaju. Osjećaju se neprihvaćenima i

kovnim jezikom već samo govorom. Kod nas marginalni identitet često imaju oni koji su iz oralne ili redovne osnovne škole došli u školu za gluhe.

RADIKALNI IDENTITET – BIJESAN I ZALJUBLJEN U GLUHOĆU

Radikalni gluhi, baš kao i radikalni crnci, «otkrili» su, tj. osvijestili svoju Gluhoću kao nešto važno. To su gluhi s velikim G. Nemaju više marginalni identitet već postaju «za-

Često se dive čujućima i oponašaju ih, a potajno im zavide i mrze ih. Preziru gluhe, ali se ugodno osjećaju među njima. To su oni gluhi koji se ne znaju ponašati ni na «čujući» niti na «gluhi» način. Često

odbačenima od strane gluhih i od strane čujućih. Smatraju da uz znakovni jezik obavezno treba govoriti. Ne osjećaju se ni kao gluha ni kao čujuća osoba. Nemaju jasne stavove o školovanju gluhih, o njihovim sposobnostima i kulturi.

ljubljeni» u gluhoću, ali pri tome pretjeruju. To je često prolazna faza nakon koje slijedi razvoj bikulturalnog identiteta koji također podrazumijeva veliko G, ali na drugačiji način, ne vrijeđajući druge.

Radikalni Gluhi prihvaćaju samo ono što je vezano uz gluhe, a čujuće smatraju ne-

prijateljima. Odbacuju gluhe koji govore, nose slušne aparate ili imaju umjetnu pužnicu. Smatraju da treba odbaciti sve što je vezano uz čujuće osobe i da je dobro i vrijedno samo ono što ima veze sa svijetom gluhih. Prevladava bijes prema čujućim osobama. Ova faza nije neobična i javlja se kod većine manjina, a do toga dolazi zbog ugnjetavanja manjine od strane većine.

Tako npr. u radikalnoj fazi crnci mrze bijelce, protive se međurasnim brakovima, miješanim školama, bijelcima u njihovoj zajednici i sl. Baš tako i Gluhi koji imaju radikalni identitet odbacuju sve što je vezano uz svijet čujućih. Čujuće osobe su loše, pokvarene, iskorištavaju gluhe.

ili oralne škole, nakon što uđu u društvo gluhih i shvate koliko bi im život bio lakši da su ih prije upoznali, poznavali znakovni jezik, imali tumače.

Postanu radikalni kad uvide koliko im je djetinjstvo i školovanje bilo teško i puno odricanja, bez igre i zabave. Uporno su im ponavljali da će napornim vježbanjem govora i slušanja postati «kao čujući», pa kad shvate da to nije istina postaju ljuti, ogorčeni i nalaze spas, smirenje, prihvaćanje i razumijevanje među gluhimima. To je za njihovo psihičko zdravlje vrlo pozitivna faza i često prolazna stepenica do bikulturalnog identiteta. Radikalni Gluhi imaju manje psihičkih problema od gluhih koji imaju

smatraju da u svijetu gluhih nema mjesta čujućima.

Misle da čujući ne pomažu gluhimima, da ih ne razumiju, loši su i ugnjetavaju gluhe. Vjeruju da svi gluhi moraju komunicirati znakovnim jezikom. Smatraju da je učenje gluhe djece govoru gubljenje vremena. Ponosni su što su gluhi, vjenčaju se isključivo za gluhe osobe. Kritiziraju i odbacuju gluhe koji ne misle kao oni. Sretni su kad dobiju gluhu djecu.

BIKULTURNI IDENTITET SAMOPRIHVAĆANJE I PONOS

Nakon radikalne faze slijedi zadnja faza razvoja identiteta gluhih – bikulturalni iden-

Do takvih ekstremnih stavova dovele su ih nepravde, poniženja i omalovažavanje od strane čujućih osoba, ali oni to generaliziraju na sve čujuće, pogrešno smatrajući da su svi isti. Radikalni identitet često nalazimo kod gluhih koji su išli u redovne

čujući ili marginalni identitet. Imaju svoju zajednicu u kojoj se osjećaju prihvaćenima, jednako vrijednima i korisnima. Ipak, emocije neprijateljstva, ogorčenosti, bijesa i ljutnje prema čujućima loše utječu na kvalitetu njihova života. Radikalni gluhi

titet. Ta vrsta identiteta znači da gluha osoba živi u dva svijeta – gluhom i čujućem.

Neki gluhi nakon što prođu

prve tri faze dođu do bikulturalnog identiteta, a neki tu fazu ne dostignu nikada. Neki gluhi, takoreći već od rođenja imaju bikulturalni identitet – to su oni gluhi koji imaju gluhe roditelje te žive u dva svijeta – gluhom i čujućem. Bikulturalni identitet je «najzdraviji» identitet. Gluhe osobe koje imaju bikulturalni identitet zadovoljni su što su gluhi, ponosni su na znakovni jezik i svoju kulturu, ali prepoznaju da i Gluhe i čujuće osobe imaju slabosti i prednosti. Žive podjednako dobro prilagođeni u oba svijeta – zajednica Gluhih njihov je «dom», ali prihvaćaju čujuće osobe, imaju prijatelje među njima, prihvaćaju i one gluhe koji govore i ne poznaju znakovni jezik ili one koji imaju umjetne pužnice.

Priznaju svakoj gluhoj osobi pravo na izbor, bez osuđivanja i odbacivanja. Bikulturalni gluhi dobro se osjećaju i s gluhima i s čujućima, iako su ponekad na njih ljuti (kad nemaju strpljenja, ignoriraju ih ili im uskraćuju prava).

Smatraju da su znakovni jezik i govorni jezik dva jezika koji jednako vrijede. Svejedno im je čuje li njihovo dijete ili je gluho. Učit će svoje dijete znakovnome jeziku i omogućiti mu druženje i s

gluhima i s čujućima. Kad su u društvu s čujućima ponosni su što su gluhi. Smatraju da gluhu djecu treba poučavati na znakovnom jeziku, ali da je veoma važno opismeniti ih. Ne misle da je neka osoba dobra ili loša ovisno o tome čuje li ili je gluhi.

UTJECAJ IDENTITETA NA PSIHIČKO STANJE GLUHE OSOBE

Pokazalo se da identitet utječe na mentalno zdravlje gluhe osobe. Ali, to ne znači da svi gluhi koji imaju čujući identitet imaju puno psihičkih problema, a oni s bikulturalnim identitetom ih uopće nemaju. Ipak, među gluhima koji imaju čujući ili marginalni identitet ima puno više onih koji imaju psihičke probleme.

Sjetit ćete se odmah gluhih koji odbijaju društvo gluhih, druže se samo s čujućima ili gluhima koji su slični njima,

a najčešće su jako osamljeni i nesretni. Obično su «čudni», neki su čak već na prvi pogled neobični i vidljivo je da imaju psihičkih problema. Svoju gluhoću treba prihvatiti, shvatiti da biti gluhi ne znači biti manje vrijedan ili «oštećen».

Gluhi su različiti, baš kao i čujuće osobe. Kakvi smo ne određuje stanje sluha već puno drugih, važnijih stvari. Znakovni jezik je prekrasan jezik na koji gluhi trebaju biti ponosni, prenositi ga na svoju djecu i čujuće prijatelje. «Svaka ptica svome jatu leti» - to je prirodno i poželjno. I stranci u nekoj zemlji drže se zajedno, imaju svoje klubove.

Tako da je sasvim normalno, lijepo i važno da gluhi budu zajedno, ujedinjeni te da prihvaćaju jedni druge bez obzira na identitet. Tek tada moći će se izboriti za svoja prava i za bolji život budućih generacija Gluhih.

mr.sc. Vesna Ivasović

KRIZA IDENTITETA GLUHOG ČOVJEKA

Ima li razlike između gluhog i čujućeg čovjeka, ako se polazi od pitanja anatomije ljudskog organizma?

Mnogi će sigurno reći da uopće nema razlike, a s time se možemo i moramo složiti. Možemo li onda zamisliti da nema razlike u obrazovanju između gluhog i čujućeg čovjeka?

Tu prestaje svaka sličnost između gluhog i čujućeg čovjeka. Ta je razlika najizraženija po pitanju međusobne komunikacije.

Osobno vjerujem da to nije tako. Razlog leži u tome što je svaki čovjek posebna osoba, bilo da je gluha ili čujuća, ili osoba s drugačijim obilježjima.

Zašto mnogi gluhi ne znaju što znači riječ Individua, a vrlo dobro znaju što je to pojedinac?

Davne 1986. godine, kada sam po prvi put došao u klub gluhih na staroj adresi Kneza Mislava po prvi puta sam vidio drugi svijet gluhih i to potpuno drugačiji od mojeg svijeta, svijeta u kojem sam se dotada susretao s gluhim prijateljima iz Suvaga i s drugim gluhim ljudima. Jesam li se razočarao ili barem doživio neki blagi šok ulaskom u jedan sasvim drugačiji klub gluhih?

Moguće, no vrlo brzo sam se navikao na gluhe u tom klubu. Tamo sam sreo Sanju Tarczay po drugi puta, nakon što smo se već upoznali u ustanovi za profesionalnu orijentaciju gdje smo pisali testove za daljnji smjer školovanja. Sanja, kao svaka normalna gluha osoba, je dosta slična mom svijetu može se reći da je čak pripadala mojem svijetu.

ipak nisu, jer koliko je razlika među čujućim ljudima, toliko ih ima i među gluhima. Dakle, nismo otkrili toplu vodu. Postoje čujući ljudi koji su obrazovaniji pa se druže sa sličnim ljudima. Ista situacija je kod gluhih ljudi: oni s višim stupnjem obrazovanja druže se s obrazovanijima, a gluhi nižeg stupnja obrazovanja druže se sa

Našli smo se u tom klubu, a Sanja je tamo stalno dolazila jer se u klubu stvarno osjećala kao među svojim. Odmah smo započeli razgovore o tome što znači klub gluhih, posebno za gluhog čovjeka, te što taj klub znači za cijelo društvo gluhih osoba. Raspravljali smo o tome kako su gluhi ljudi ustvari tako različiti od čujućih, no na kraju smo gotovo zaključili da

niže obrazovanim gluhima. Isto tako postoje čujući koji vole upoznavati gluhe ljude i postoje gluhi ljudi koji vole upoznavati čujuće, čak nauštrb gluhima. Dok sam proučavao novi svijet gluhih u tom klubu, Sanja i ja smo nastavili razgovor o tome

zašto su gluhi koji dolaze u taj klub ostali pri takvom obrazovanju. Pričali smo o tome kako takvi gluhi vrlo dobro znaju što je to pojedinac kao osoba, no nisu mogli dokučiti što znači riječ individua. To su u biti dvije različite riječi, ali istog značenja.

Da li to znači da su gluhi iz Suvaga bolje obrazovani?

Moguće je, ali to nije bitno. Bitan je uvjet okoline koji utječe na razvoj psihologije gluhog čovjeka. Gluhi čovjek treba imati okolinu koja će ga poticati da ide stepenicu više, u potrazi za boljim načinom života, u potrazi za zadovoljenjem viših prioriteta, želja i posla, u potrazi za novijim odgovorima na raznorazna životna pitanja. Gluhi ljudi koji su završili kakvu-takvu srednju školu nemaju mogućnosti usavršavati se u nekoj boljoj školi ili na fakultetu.

Postoji još mnogo faktora - tu je najveći utjecaj sam roditeljski dom, pa onda utjecaj društvene okoline i na kraju osobni povratni utjecaj na okolinu, koliko gluhi čovjek uopće može na nju utjecati. Ako su svi nabrojani utjecaji toliko pozitivni na samog gluhog čovjeka, taj čovjek će moći doći do punog izražaja.

S druge strane, gluhi čovjek koji je zaklinut za nekoliko ili skoro za sve navedene stvari, poput nemogućnosti odabira boljih srednjih škola, nastavka obrazovanja na fakultetu ili nemogućnost stjecanja boljih zanimanja ili drugih izvora životnih radosti, dolazi do toga da postaje nesretan zbog vlastitih ograničenja.

teresima određenih krugova ljudi - planinari osnivaju planinarski klub, fotografi amateri svoj fotoklub i sl. Dakle, klub gluhih ima pozitivnu stranu, on omogućava da gluhi čovjek ne ostane sam. No tu je negativna strana tog kluba, tj. određeni sindrom - gluhi ljudi nižeg obrazovnog statusa stalno se vrte u is-

Istina je da gluhi čovjek ima ograničenja u pogledu komunikacije, no to se ograničenje može svesti na razumnu granicu. Kako se to može postići?

O tome ćemo u drugom dijelu ovog članka. S takvog polazišta, gluhi čovjek gubi nadu u mogućnost poboljšanja vlastitog života, ostaje tamo gdje su drugi gluhi također doživjeli sličnu sudbinu.

Jedan gluhi čovjek se prepoznaje u drugim gluhima i zato se druže. Po takvom pristupu, naš klub uopće se ne razlikuje od drugih klubova koji se osnivaju prema in-

tom društvu te im dani postaju monotoni, a stalno traže mogućnosti izlaska iz opisane situacije. To zasigurno nije dobro te oni zato nemaju nade za bolje sutra. Što je dovelo do takvog stanja u klubu gluhih?

Zapadni individualizam Ponašamo, kada neki gluhi čovjek prolazi kroz pubertet i kroz preispitivanje vlastitog identiteta, on traga za što više odgovora na životno postavljena pitanja. Ali kroz takvo razdoblje isto prolaze i čujuć mladići. Zato ne smijemo reći da su gluhi mladići doista različiti od čujućih mladića. Čujuć mladići ima-

ju probleme s vlastitim identitetom i tragaju za idealnim uzorima. Isprobavaju razne stranputice kako bi došli do vlastitog puta za daljnji život. Na isti način prolaze i gluhi mladići. Životno traganje za raznoraznim odgovorima ne prestaje niti kasnije, u zrelijoj dobi, bilo kod gluhog, bilo kod čujućeg čovjeka.

Postoji li onda uopće kriza identiteta gluhog čovjeka?

Mnogi postavljaju to pitanje misleći time kako se identitet gluhog čovjeka doista izgubio u onom klubu - ili se gluhi čovjek nije udostojio doći do vlastitog stava ili je posrijedi nešto drugo. Gluhi ljudi misle da je identitet gluhog čovjeka nešto određeno nabrojenim karakteristikama gluhog čovjeka, te da bi zato mogao biti ponosan ako takav identitet postoji. No, u biti, to je više stvar fikcije. Ja sam, kao mladić, tragao za raznoraznim odgovorima, i moram priznati da odgovore na mnoga pitanja nisam ni do danas dobio. Mnogi drugi, bilo čujućii bilo gluhi, također neće dobiti sve odgovore.

Dakle, ja kao gluhi čovjek nisam toliko različit od čujućih ljudi. Ako ne postoji kriza identiteta čujućeg čovjeka, zašto bi onda postojala kriza identiteta gluhog čovjeka? Vjerojatno sam onda trebao dodati uz naslov: "Krizu identiteta

gluhog čovjeka ne postoji!" No, još nismo završili pa ćemo malo prostudirati samu krizu. Postoji društveni sustav prije Domovinskog rata i onaj koji je nastao nakon njega.

To je najbitnija veza jer odgovor na nju bitno utječe na hrvatsko društvo - na čujućeg i na gluhog čovjeka koji ovdje živi. Prije je društveni sustav bio građen na socijalističkom aspektu uređenja - svatko je rođen u to doba imao je besplatno obrazovanje sukladno njegovim sposobnostima, svatko je mogao nakon završene srednje škole i

fakulteta dobiti posao (naravno, ne odviše lako, ali u načelu se moglo brže zaposliti nego sada), svatko je dobivao plaću i bio je adekvantno situiran, mnogi su imali društvene stanove i mogli su si priuštiti i vikendicu, npr. imali su besplatno zdravstveno osiguranje i druge prednosti. Može se reći da je u to doba teklo med i mlijeko, slikovito rečeno.

Ali istovremeno Sjedinjene Američke Države i druge zapadnoeuropske države, kao

napredne kapitalističke zemlje, slovili su kao obećana zemlja! Socijalizam i kapitalizam nisu nikada išli zajedno. Pa ne znam zašto su ljudi u zemljama socijalnog blagostanja (među inim i naša Jugoslavija) redovito htjeli otići (ili prebjeći) u kapitalističke zemlje i tamo pokušavati živjeti kao bogati ljudi.

Pokojni prof. Mirko Krapež, s kojim sam se prije, kao mladić, susretao, bio je svjetski putnik, proputovao je cijeli svijet pa sam od njega čuo raznorazne dogovštine s tih putovanja - slušao sam razne priče o njegovim doživljajima u socijalističkim i kapitalističkim zemljama. Pitao sam ga tada gdje je bolje živjeti, a odgovor je bio kratak: "Lijepo je svugdje, ali doma je najljepše." Naravno da pri tome nije mislio da je bivša Jugoslavija najbolja država na svijetu; mislio je na korijene - svakome je dom tamo gdje je rođen. Ili čak bolje rečeno, tamo gdje se čovjek dobro osjeća, tamo mu je pravo mjesto življenja!

Postavljao sam mu razna pitanja o tome kako je biti gluhi čovjek u tim "naprednim" zemljama, i uvijek je odgovarao da je problem gluhih u njima gotovo identičan našim problemima ovdje.

Uvijek bi nadodao da je i problem čujućih mladih ljudi u kapitalističkim zemljama isti kao i u socijalističkim, samo što se to predstavljalo na različiti način. U jednom razgovoru, pokojni profesor i ja dotakli smo teme o krizi identiteta čovjeka općenito, pa mi je pričao o tome kako na Zapadu ljudi sve više postaju samotnjaci, da žene rađaju sve kasnije te da se djeca

rađaju sve više izvan braka i da su rastave sve češće, a da su prioriteti kapitalističkog čovjeka, bilo čujućeg bilo gluhog, doista promijenjeni u odnosu na deset godina ranije.

Razlog tomu jest da ovdje kapital igra puno veću ulogu u ljudskom uređenju. Kapitalizam je orijentiran prema profitu, dok je socijalizam bio orijentiran na

duhovno bogatstvo čovjeka pored socijalnog blagostanja.

Prvobitni znaci demokracije potjecali su iz grčke heleenistike, gdje su grčki mislioci shvatili pravednost uravnoteženja različitih mišljenja i tako promovirali demokraciju koja se kasnije proširila na atlantskoj strani Europe te na američkom kontinentu, gdje su se razvile najsnažnije kapitalističke države. Njemački protestantizam je također snažno utjecao na razvoj kapitalizma, tako da je kapital imao i imat će još podosta vremena snažan utjecaj na tamošnje ljudsko društvo. Tako se čujućí čovjek sve više otuđuje od duhovnog bogatstva, kakvo su imali narodi u bivšim socijalističkim zemljama. Prozapadni ljudi sve više gledaju na novac kao na osnovno mjerilo uspjeha u ljudskom društvu pa se natječu tko će više zarađivati.

Gluhi čovjek na Zapadu također mora imati posao da bi opstao u društvu - iako su ograničeni zbog sluha, ipak pronalaze odgovarajućí posao i pokušavaju se osamostaliti u društvu, često s velikim uspjehom.

Ima gluhih ljudi koje kapital ne zanima pa se posvećuju drugim životnim putovima, kao što su istraživanje porijekla identiteta gluhog čovjeka i sličnih stvari koje označavaju prosperitet gluhog ljudskog

društva. No utrka za novcem je učinila svoje, tako da u zadnje vrijeme imamo dosta gluhih samaca, gluhe žene sve kasnije rađaju te broj rastave među gluhim parovima raste.

Na kraju mi je prof. Krapež rekao da je takav zapadni individualizam.

Postoji li uopće kriza identiteta gluhog čovjeka?

Odlaskom Jugoslavije te okončavanjem Domovinskog rata Hrvatska je stasala kao nova država s takozvanim kapitalističkim uređenjem. Gluhi ljudi su se morali prilagoditi novonastaloj situaciji i, kako je profit sve više pritis- kao hrvatsko društvo, i čujućí i gluhi ljudi imali su dosta problema s prilagodbom.

Pritisnuti dolaskom demokracije, o kojoj smo na početku Domovinskog rata graktali te koju smo priželjkivali, sada kada se financijska i moralna kriza dos-

ta produbila, mnogi čujućí i gluhi ljudi zapravo priželjkuju i sigurno dozivaju Jugoslaviju.

Gluhi, posebno stariji, ljudi, koji su rođeni i dobro živjeli

u Jugoslaviji, stalno ponavljaju kako je njima bilo bolje u bivšoj državi, te da ovo što se njima sada događa uopće nije dobro niti moralno ni pravedno.

U novom uređenju, nakon Domovinskog rata, zapadni individualizam sve jače kuca na naša vrata, zagrižućí dostojanstvo identiteta čovjeka, pa i onog gluhog.

Dakle, postoji kriza identiteta čovjeka, ali ne treba identitet dijeliti na gluhi i čujućí, jer sve je to na kraju jednako. Kako li će se gluhi čovjek snaćí s novonastalom situacijom zapadnog individualizma u našem

hrvatskom društvu? Treba prekinuti negativne misli.

Treba prisiliti gluhe da misle o nečemu drugome, što će im donijeti prosperitet. Gluhi trebaju postaviti realne ciljeve, nešto što mogu napraviti u okviru svojih sposobnosti. Isto tako trebaju specificirati svoje poslove i učiniti ih provedivima, jer razumljivo

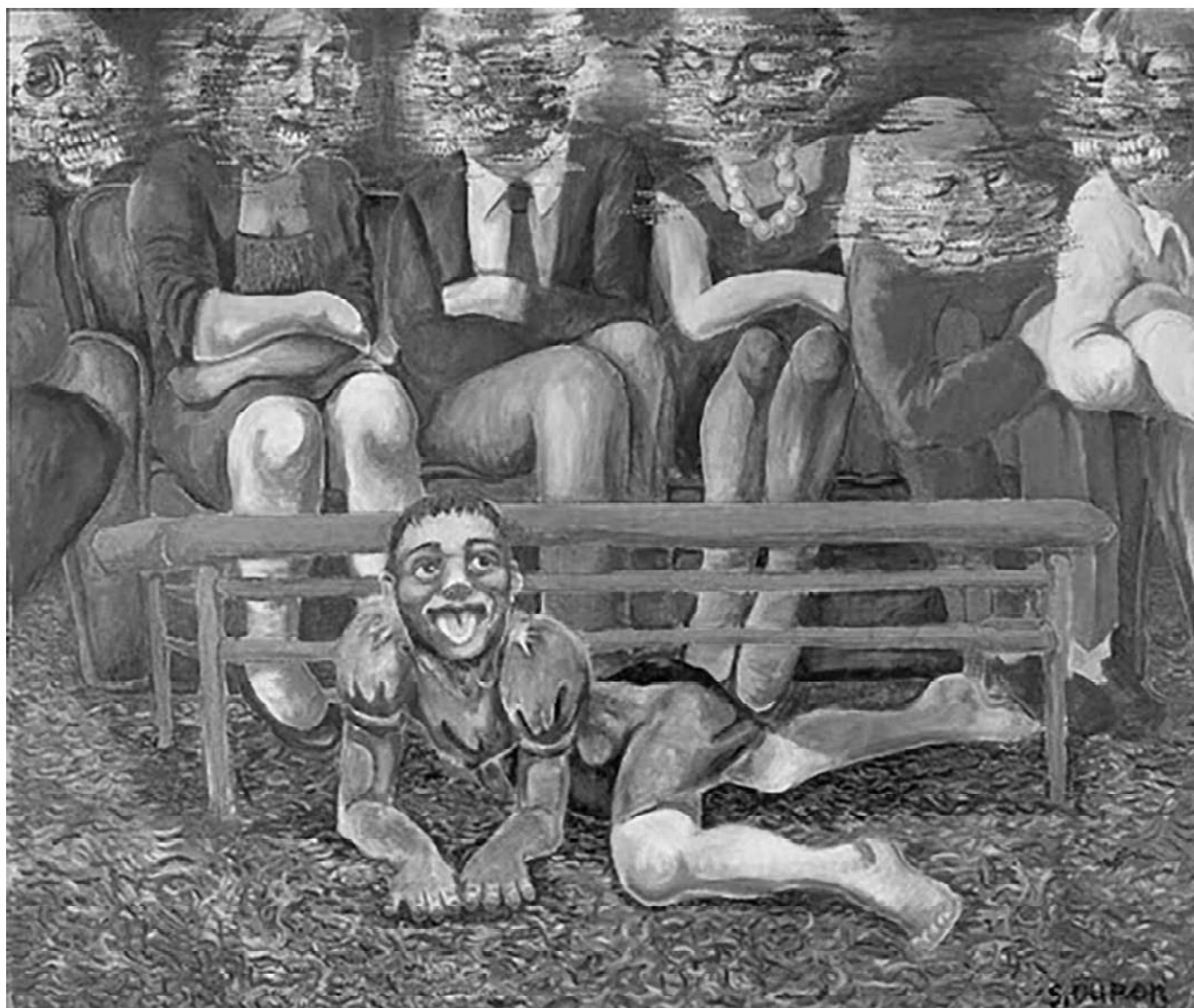
je da gluhi imaju nesagledive prepreke na takvom području.

Gluhi trebaju poradi- ti na samopouzdanju, jer bez njega će teško imati vlastiti stav u odnosu na društvo koje ih okružuje.

Gluhi trebaju pružiti sebi stvari koje vole, što je osnova za održavanje osjećaja unu-

tarnje sreće. Tada će gluhi čovjek biti optimist i pozitivno zračiti na ljude oko sebe, što je veliki plus za samog gluhog čovjeka. To je ujedno pravi identitet njegove osobitosti.

mr.sc. Zlatko Orct

DISKRIMINACIJA GLUHIH OSOBA

Jesu li gluhe osobe zaštićene od diskriminacije?

Zakon o Amerikancima s poteškoćama je federalni zakon koji sprječava diskriminaciju gluhih osoba prilikom zapošljavanja, potražnje smještaja, na mjestima javne razonode (poput kazališta), na mjestima javnih usluga (poput prijevoza) i u telekomunikacijama. Samim time, gluhe osobe, na temelju federalnog i državnog zakona, imaju pravo na određene usluge i na zaštitu od diskriminacije.

Zaštita gluhih osoba prilikom zapošljavanja

Gotovo svaka država (i federalna vlada) ima zakone koji zabranjuju diskriminaciju prilikom zapošljavanja temeljenu na poteškoćama, dok god te poteškoće ne utječu na zaposlenikovu sposobnost obavljanja posla.

Dok god gluha osoba može obavljati funkcije koje zahtjeva posao na koji je zaposlena, poslodavac ne smije uzeti njenu/njegovu poteškoću u obzir kada donosi odluke o zapošljavanju poput:

- Zapošljavanja i otpuštanja
- Promaknuća

- Discipline
- Transfera / prebacivanja
- Usavršavanja
- Povlastica i umirovljeničkih beneficija
- Istraga koje se tiču neprijateljskog radnog okruženja i uznemiravanja

Da bi osoba imala pravo na tu zaštitu, gluha osoba se mora prijaviti za postojeću poziciju i mora ispuniti minimalne kvalifikacije koje taj posao traži.

Naposljetku, Zakon o Amerikancima s poteškoćama zahtjeva od poslodavca da radi razumne prilagodbe s obzirom na poteškoće zaposlenika. Za gluhu osobu, to može uključivati instalaciju usluge govor -u- tekst za telefonske pozive, vođenje pisane evidencije održanih sastanaka, i zapošljavanje prevoditelja znakovnog jezika, ako te prilagodbe ne bi bile prevelik teret za tvrtku. Prilagodbe su razumne, ako njihovi troškovi ne nadvladavaju prednosti koje donose tvrtki. U nekim državama, te prilagodbe mogu biti prevelika teškoća u usporedbi s prednostima radnika kojem se izlazi u susret.

Zaštita gluhih osoba prilikom potražnje smještaja /

stanovanja

Zakon o Amerikancima s poteškoćama i Zakon o pravednom smještaju / stanovanju zabranjuje diskriminaciju gluhih osoba koje traže dom za iznajmljivanje ili kupnju. Dok od gluha osoba može plaćati stanarinu, držati se uvjeta stambenog ugovora, i generalno biti uredan stanar, ilegalno je uskratiti stanovanje ili se upuštati u ikakva namjerna djela koja će ih razuvjeriti od kupnje ili iznajmljivanja stana / kuće.

Iznimka pravilu razumne prilagodbe, u kontekstu stanovanja, je ako će takvo stanovanje uzrokovati preveliku teškoću stanodavcu ili prodavaču. Stanovanja se smatraju prevelikom teškoćom uglavnom u vezi s financijskom situacijom prodavača ili iznajmljivača.

Na koje usluge i prilagodbe gluhe osobe zakonski imaju pravo?

Bilo koji posao koji nudi dobra ili usluge javnosti ne može diskriminirati ljude koji su gluhi i moraju napraviti prilagodbe. To uključuje

trgovine, kazališta, restorane, zabavne parkove, javni prijevoz, stanovanje, hotele, motele i vladu. Međutim, važno je istaknuti da mnogi privatni klubovi ili religiozna poslovanja ne moraju poštivati ova pravila. Prilagodbe koje su moraju biti u većini zemalja su sljedeće:

- **Pomoćni slušni sustavi** – kompjuterske transkripcije moraju biti omogućene na bilo kojem području zajedanja u sustavu javnih institucija i sudskih saslušanja ako je gluha osoba sudionik. Slično tome, hoteli moraju omogućiti uređaj za dekodiranje titlova za televiziju.

- **Slušna pomagala** – države su vrlo često obvezne omogućiti slušna pomagala ako su ona nužna, osobi koja je gluha, za komunikaciju na radnom mjestu.

- **Osiguranje** – osobi koja je gluha ne može biti uskraćeno osiguranje koje se na tome temelji

- **Tumači** – moraju biti omogućeni prilikom policijskih istraga, administrativnih i sudskih saslušanja, ako je gluha osoba sudionik. Također moraju biti omogućeni od strane poslova, bolnica, sveučilišta ako je gluha osoba

potrošač, pacijent ili student.

- **Signalizacijski psi** – mogu biti u pratnji gluhe osobe na bilo kojem komercijalnom letu, u vozila javnog prijevoza ili u iznajmljene stanove / kuće i ne može im se to dodatno naplatiti iako postoji politika protiv kućnih ljubimaca

- **Tele-daktilografi i pojačivači** - pomažu u telekomunikaciji i moraju biti omogućeni osobi koja je gluha bez dodatne naplate od strane lokalne telefonske tvrtke. Također moraju biti omogućeni na većim aerodromima, željezničkim i autobusnim kolodvorima i prijevoznim stanicama.

Koji se tipovi optužnica mogu podići za diskriminaciju?

Zakon štiti osobe koje su pretrpjele diskriminaciju od strane vlade ili poslovanja, ili poslodavaca ili stanodavaca koji im nisu omogućili razumne prilagodbe. Osoba koja je gluha može podići dva tipa optužnica za diskriminaciju na temelju poteškoća:

- Nejednak / nepravedan tretman (namjerna diskriminacija)

- Nejednak / nepravedan utjecaj (nenamjerna diskriminacija)

kriminirani na temelju toga što ste gluhi, trebali biste kontaktirati odvjetnika koji se bavi zapošljavanjem, što je prije moguće.

Vaš odvjetnik će vam pomoći razumjeti kompleksnost prava i zakona i odrediti gdje su granice zakona o diskriminaciji u vašoj državi.

<https://www.legalmatch.com/law-library/article/discrimination-against-the-deaf.html>

Trebam li odvjetnika?

Ako smatrate da ste bili dis-

MENTALNO ZDRAVLJE ZAJEDNICE GLUHIH I PREPREKE ZAŠTITI

Zajednica gluhih se svaki dan bori sa stigmom, predrasudama i komunikacijom, ali to nije sve: medicinske studije su pokazale da gluhe osobe pate od mentalnih poteškoća dva puta više nego generalna populacija, i također imaju velike probleme u pristupanju potrebnim uslugama njege mentalnog zdravlja.

Zdravstvene mentalne teškoće koje su uobičajene u zajednici gluhih su **depresija, anksioznost** i nekoliko poremećaja kao što su **bipolarni poremećaj i šizofrenija**.

Mentalne poteškoće su nagomilane u zajednici gluhih zbog poteškoća u komunikaciji sa pružateljima zdravstvene njege – istraživači su dokazali da čitanje s usana nije dovoljno, tumača koji znaju znakovni jezik je premalo, te to da mnogi dijagnostički alati ovise o znanju koje nije uobičajeno među gluhim osobama.

Mentalno zdravlje u zajednici gluhih

Mnogi ljudi imaju neki stupanj gubitka sluha – između 15 i 26 posto populacije, na temelju jedne studije. Ali

drugačije je biti istinski gluhi, posebno ako si postao gluhi prije nego si imao priliku naučiti govoreni jezik. Oko 7 osoba na svakih 10 000 ljudi spada u ovu kategoriju i mnogi od njih se smatraju kulturalnim manjinama koje koriste znakovni jezik umjesto govorenog jezika.

i nasilnom ponašanju.

Druge studije su pokazale kako oko jedne četvrtine gluhih studenata ima poteškoće s učenjem, odgodu u razvoju, oštećenje vida ili autizam. Gluha djeca koja imaju problem u komunikaciji sa svojim obiteljima

Borbe za funkcioniranje u svijetu osoba koje čuju mogu dovesti do mentalnih poteškoća. U jednoj studiji koja je uključivala i osobe oštećenog sluha, oko 41 posto njih je vjerovalo kako njihovi komunikacijski problemi, zajedno s obiteljskim stresom i generalnim predrasudama, mogu uzrokovati ili doprinijeti suicidalnoj depresiji, zlouporabi droga ili, u nekim slučajevima,

imaju četiri puta veće šanse razviti neki od zdravstvenih mentalnih poremećaja od gluhe djece koja imaju manje ili uopće nemaju problema u komunikaciji sa članovima svoje obitelji.

Nasilje nad gluhom djecom također može biti uobičajeno

u školi i gluhi dječaci i djevojčice imaju znatno veću vjerojatnost postati žrtve seksualnog zlostavljanja.

Komunikacija potrebna, ali nedovoljna

Zdravstvene usluge koje se bave mentalnim zdravljem su nepristupačne za gluhe osobe. Jedna mala studija koja je uključivala 54 osobe je pokazala kako više od polovice ispitanika nisu bili u mogućnosti pronaći usluge zdravstvene mentalne njege, koje su oni, kao gluhe osobe, mogli koristiti.

Uz to, psihijatrijske bolesti kao poremećaji raspoloženja su vrlo često slabo ili nisu dijagnosticirani među članovima zajednice gluhih, najvećim dijelom zbog komunikacijskih problema koji uključuju:

- Premalo iskusnih tumača/prevoditelja s engleskog na znakovni jezik i obrnuto
- Problemi u prijevodu između govorenog i znakovnog jezika
- Razlike u tome kako gluhe osobe pokazuju osjećaje i kako percipiraju mentalno zdravlje

Čitanje i pisanje nisu dovoljna zamjena za govoreni jezik u ovom kontek-

stu. Gubitak sluha ometa puno vokabulara/rječnika, i zato mnogi maturanti srednjih škola za gluhe, čitaju i pišu kao osnovnoškolci.

Također, čitanje s usana je daleko od 100 posto točnog – prosječna gluha osoba može pročitati s usana samo oko 26 – 40 posto govora.

Kako pristupiti zdravstvenim uslugama koje se bave mentalnim zdravljem

Zbog ovih komunikacijskih problema, većina sudionika u jednoj studiji koja se bavila gluhim osobama, je izjavila kako više vole kada im zdravstvene usluge koje se bave mentalnim zdravljem, pruža gluhi profesionalac. Uz to, iskusni tumači su vrlo važni...ali oni su samo prvi korak u pomaganju gluhim osobama da pristupe zdravstvenim uslugama koje se bave mentalnim zdravljem.

Pitanja s vremenom koja su važna u dijagnosticiranju mentalnih poremećaja – su pitanja poput: "Jeste li tijekom protekle godine imali problema sa spavanjem mjesec dana ili duže?" ili "šest mjeseci ili duže?" su česta. Međutim, te je koncepte teško opisati na znakovnom jeziku, isto kao što je teško opisati izraze poput "osjećati se na rubu".

Naposljetku, pitanja u dijagnostičkim intervjuima

koja se oslanjaju na znanja o tome kako je to čuti, predstavljaju stvarne poteškoće: *Kako pitati nekoga tko je gluhi cijeli svoj život, „čuje li glasove?“*

Razlike koje je bitno prepoznati

Osobe koje pružaju usluge mentalnog liječenja također moraju naučiti kako prepoznati i kako se odnositi prema razlikama u tome kako gluhe osobe pokazuju osjećaje i izražaje naspram osoba koje čuju.

Na primjer, netko tko je gluhi može lupati od pod kako bi zadobio pozornost. Iako se ovo smatra agresivnim od strane osoba koje čuju, zapravo je vrlo prihvaćeno i normalno unutar zajednice gluhih.

Također, iako se na snažne emotivne ispade ne gleda baš s odobravanjem u zajednici osoba koje čuju, članovi zajednice gluhih računaju na živo izražavanje emocija kako bi prenijeli značenje. Zapravo, jedna studija je pokazala da su kliničari često označavali brzo pokazivanje u znakovnom jeziku kao simptom psihotičnog ponašanja, radije nego promjene raspoloženja, što se zapravo pokazalo da je. I, postoji nekoliko znakova unutar znakovnog jezika koji mogu označiti suptilne promjene raspoloženja.

Što se može učiniti kako bi se pomoglo zajednici gluhih?

Istraživačka studija o kulturnim i jezičnim preprekama mentalnom zdravlju je pokazala kako mnoge gluhe osobe imaju strah od toga budu nepravedno zadržani/zatvoreni, jer ne mogu komunicirati sa osobljem. Jedan je sudionik izjavio: „Kad bih se samo raspitivao za upute na informacijskom pultu (psihijatrijske bolnice), nesporazum bi mogao dovesti do toga da me zatvore greškom...Ne želim ići tamo, čak ni u posjete!”

Sudionici ove studije nadalje tvrde da smatraju kako profesionalni zdravstveni djelatnici pogrešno smatraju nominalnu razinu komunikacije dovoljnom. Jedan je istraživač promatrao bipolarni poremećaj kod pacijenata koji su postali gluhi prije nego što su naučili govoriti, te pronašao kako oni koji us-

postavljaju dijagnoze vrlo često ističu izgled/nastup iznad dokumentiranih simptoma i drugih informacija.

Iako će biti teško riješiti ove probleme, neka su rješenja moguća. Osobe oštećenog sluha treba poticati da razmatraju karijere unutar područja mentalnog zdravlja, te bi profesionalci u polju mentalnog zdravlja trebali osigurati prevoditelje koji će pomoći u radu s gluhim osobama s mentalnim poteškoćama.

Nacionalno Udruženje Gluhih ističe da gluhe osobe imaju pravo tražiti upute do profesionalaca područja mentalnog zdravlja koji imaju iskustva u radu s osobama oštećenog sluha i gluhim osobama. Organizacija također tvrdi da gluhe osobe imaju pravo komunicirati „na jeziku ili načinu komunikacije koji je najefektniji za gluhu osobu“ i imaju pravo jasno

razumjeti dijagnozu i preporuke za njihovo liječenje.

Kliničari koji imaju malo ili nimalo iskustva u tretiranju osoba s oštećenim sluhom, bi trebali djelovati s ekstremnom opreznosti i tražiti druga mišljenja prije uspostave dijagnoze gluhe osobe. Kao dodatak tome, istraživanja i trud su potrebni kako bi se premostile jezične prepreke, koje trenutno, jako otežavaju komunikaciju.

Napisala: Marcia Purse

<https://www.verywellmind.com/mental-health-issues-in-the-deaf-community-380577>

RAZBIJANJE STIGME GUBITKA SLUHA – TKO, ŠTO, ZAŠTO I KAKO

Moramo razbiti stigmu koja okružuje gubitak sluha. To je stvar života i uma - vašeg uma. Istraživanja pokazuju da osobe s blagim oštećenjem sluha imaju dvostruko veću vjerojatnost za razvoj demencije od osoba kojima sluh nije oštećen; taj se rizik povećava sa povećanjem stupnja oštećenja sluha.

Tijekom šestogodišnjeg istraživanja na Johns Hopkinsu, kognitivne sposobnosti starijih osoba s oštećenjem sluha smanjile su se za 30% -40% brže nego u starijih osoba čiji je sluh nije bio oštećen i razvio značajno oštećenje njihovih kognitivnih sposobnosti za 3,2 godine prije onih s tipičnim sluhom. Gubitak sluha također je povezan s većom učestalošću srčanih bolesti, dijabetesa i depresije.

Tko ima gubitak sluha?

Gubitak sluha nije izolirani incident. Pedeset milijuna Amerikanaca danas ima gubitak sluha. To uključuje 1 od 5 tinejdžera i 60% naših veterana koji se vraćaju iz stranih ratova. Zapravo, više lju-

di ima oštećenje sluha, nego što boluje od dijabetesa, Alzheimerove bolesti, autizma i osteoporoze zajedno!

Ipak, čini se da to nije prioritet unutar nacionalnog dijaloga o zdravstvenoj zaštiti. Možda zato što vas gubitak sluha ne ubije. Istina je da nije fatalan, ali može oduzeti kvalitetu vašeg života, kroz izolaciju, depresiju i rani početak demencije, zajedno s drugim zdravstvenim problemima.

Ja sam jedan od mnogih ljudi u ovoj zemlji sa gubitkom sluha. Moj gubitak sluha je genetski i započeo je u mojim srednjim 20-im godinama. Od tada je postupno postajalo sve gore. Trebalo mi je 10 godina da „izađem iz ormara“ gubitka sluha, uglavnom zbog stigme za koju sam osjećao da je povezana s gubitkom sluha. Moj je otac skrivao gubitak sluha zbog stigme, a moja majka nije podržavala moje nabavljanje i nošenje slušnih pomagala iz istog razloga.

Zapravo, većini ljudi je potrebno sedam godina da dobiju slušna pomagala kada im zatrebaju. Kašnjenje je djelomično posljedica poricanja, ali veliki dio toga je stigma. To se mora promijeniti.

Što je stigma vezana za gubitak sluha?

Teško je shvatiti točno što je stigma gubitka sluha. Jesu li osobe sa oštećenjem sluha stare? Glupe? Ružne? Nisu kul? Nisu vrijedni dodatnog vremena koje je potrebno za komunikaciju s njima? Sve od navedenog? Iako točna priroda stigme nije jasna, mnogi od nas s gubitkom sluha ipak je osjećaju. Naravno, nijedna od stigmi nije istinita.

Osoba s oštećenjem sluha ima u dobi od novorođenčadi do starijih osoba, te s povećanjem onečišćenja bukom koje prevladava danas, mnogi novi slučajevi gubitka sluha su tinejdžeri.

Smatram da je stigma vezana za gubitak sluha neobična s obzirom da nema loših pogleda na nošenje naočala ili korištenja invalidskih kolica ili drugih pomagala. Možda je to zato što je gubitak sluha nevidljiv, tako da njegova prisutnost nije očita. To drugima olakšava da pretpostavljaju da je osoba s gubitkom sluha glupa ili nepristojna kada neprimjereno odgovaraju na pitanje, dok je stvarnost ta da osoba vjerojatno samo nije čula ono što je rečeno.

ZAŠTO je važno razbiti stigmatu gubitka sluha?

Zbog stigme, mnogi ljudi koji bi mogli imati koristi od liječenja gubitka sluha to nemaju. NIDCD navodi da među odraslima u dobi od 70 godina i više s gubitkom sluha koji bi mogli imati koristi od slušnih pomagala, manje od jedne trećine (30 posto) ih je ikada koristilo.

Čak i manji broj odraslih u dobi od 20 do 69 godina (otprilike 16 posto) koji bi mogli imati koristi od nošenja slušnih pomagala, su ih ikada koristili.

S obzirom na ozbiljne zdravstvene probleme povezane s neliječenim gubitkom sluha, to se mora promijeniti. Današnji zakoni doprinose stigmatu gubitka sluha.

Na primjer, naočale pokriva većina pružatelja zdravstvenog osiguranja u Sjedinjenim Državama, ali slušna pomagala ne pokriva ju. To sprječava mnoge ljude da traže liječenje.

Sve dok se gubitak sluha ne shvati kao ozbiljan zdravstveni problem i dok se ne naprave prikladne prilagodbe za osobe s oštećenjem sluha, stigma neće izbljedjeti i osobe s oštećenjem sluha neće tražiti pomoć koja im je potrebna.

Kako možete pomoći u prekidu stigme gubitka sluha?

- Testirajte svoj sluh kao dio godišnjeg medicinskog pregleda i potaknite svoje prijatelje i obitelj da učine isto.
- Ako imate gubitak sluha,

liječite ga. Posjetite audiologa kako biste već danas saznali o slušnim pomagalima ili razgovarali s liječnikom opće prakse.

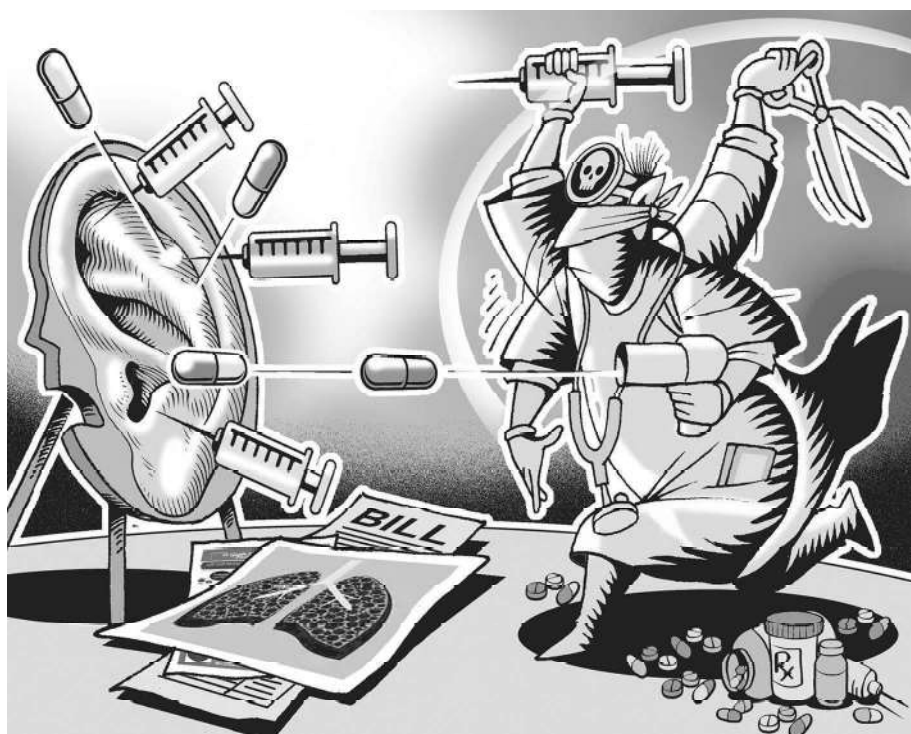
- Ako imate slušna pomagala, nosite ih. Potrebno je vrijeme da se usavrše postavke, ali pomažu.

- Govori o gubitku sluha. Govor o vlastitom gubitku sluha postupno će sniziti stigmatu za druge.

- Pokažite da je sluh nešto što se treba cijeliti. Zaštitite svoj sluh i pomozite drugima da zaštite sluh nudeći čepove za uši ili podešavajući glasnoću.

- Pozovite svoje izabrane dužnosnike da gubitak sluha učine važnim dijelom nacionalnog programa zdravstvene zaštite.

Čitatelji, osjećate li stigmatu?

STIGMA I STIGMA PREMA SEBI SAMIMA JE POVEZANA SA STEČENIM GUBITKOM SLUHA KOD ODRASLIH OSOBA

Nadvladavanje jedne od najvećih prepreka slušnoj pomoći

Postoje brojni zdravstveni problemi koji su stigmatizirani. Za mnoge od ovih zdravstvenih stanja, uključujući i gubitak sluha, postoje programi liječenja za koje se pokazalo da su uspješni u prevladavanju stigme usmjerene prema sebi.

Općenito, liječenje se provodi u obliku grupnih interventivnih programa koji pružaju: informativno savjetovanje o ciljanom zdravstvenom stanju i štetne posljedice stigme i stigme prema usmjerene prema sebi; dijelovi kognitivno-bihevioralne terapije; i osnaživanje i samo efikasnost.

U razdoblju 2010. - 2011., Institut Ida (www.idainstitute.com) i njegov fakultet - u kojem su djelovali dr. Sc. Leslie Jones, dr. Patricia McCarthy, dr. Sc. Christopher Lind i dr. Jean-Pierre Gagné - organizirali su niz seminara o na temu Dobar život s gubitkom

sluha. Ovo mjesto omogućilo je članovima fakulteta da razmisle o značenju "dobrog življenja s gubitkom sluha".

Zbog njihovih akademskih i istraživačkih interesa, autorima ovog članka bilo je očito da je za mnoge pojedince glavna prepreka „dobrom življenju sa gubitkom sluha“ društvena i stigma usmjerena prema sebi koja je povezana s gubitkom sluha.

Kako bi se dobro živio s gubitkom sluha, pojedinac mora *prepoznati* i *prihvatiti* gubitak sluha. Točnije, mnogi ljudi moraju prevladati pogrešno usmjerene osjećaje srama i nisko samopouzdanje koje bi mogli iskusiti. Tek tada je moguće tražiti rješenja za poteškoće koje se mogu pripisati njihovom gubitku sluha u svakodnevnim aktivnostima. Kada se to postigne (ako ikada), oni mogu proširiti svoju audiološku rehabilitaciju (AR) na aktivnosti koje oni smatraju komponentama dobrog življenja.

Autori

Dr. Jean-Pierre Gagné, istraživač je u Centru de Recherche na Institutu Universitaire de Gériatrie de Montréal u Quebecu;

Dr. Kenneth Southall je istraživač na Institutu de Recherche pri Istraživačkom institutu Élisabeth-Bruyère, koji je povezan sa Sveučilištem u Ottawa, Ontario;

i **Dr. Mary Beth Jennings**, istraživačica je u Nacionalnom Centru za Audiologiju na Sveučilištu Western Ontario, London, Ontario.

U ovom članku ukratko opisujemo društveni fenomen stigme i stigme usmjerene prema sebi. Zatim opisujemo manifestaciju stigme usmjerene prema sebi i kako ona predstavlja glavnu prepreku traženju usluga rehabilitacije, uključujući korištenje slušnih pomagala.

Naposljetku, započeli smo temu programa liječenja sluha unutar sustava zdravstvene zaštite, kao i drugih zdravstvenih stanja, koji su uspješno primijenjeni kako bi se prevladao učinak stigme usmjerene prema sebi.

Definiranje stigme i samostigme

Stigma je definirana kao „posjedovanje ili vjerovanje koje netko posjeduje, neki

atribut ili karakteristiku koja je vezana za društveni identitet koji je obezvrijeđen u određenom društvenom kontekstu.“ U većini zapadnih društava postoji stigma povezana s gubitkom sluha.

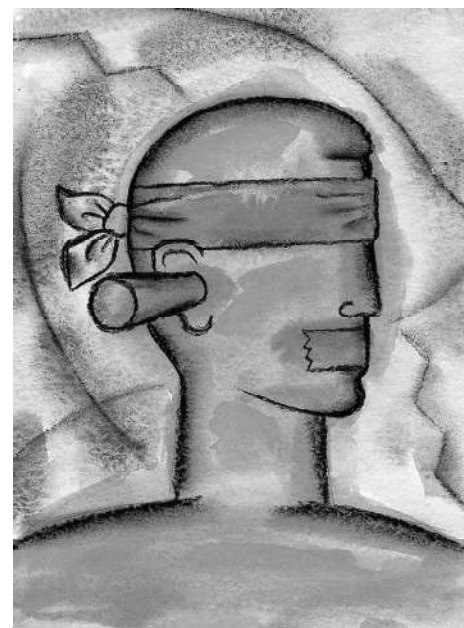
Opća populacija percipira osobe s gubitkom sluha kao "stare", "kognitivno nazadnije", "loše komunikacijske partnere" i općenito "nezanimljive". Kochkin je primijetio da je gubitak sluha često pogrešno shvaćen kao intelektualni izazov ili nedostatak u osobnosti i karakteru.

Stigmatizacija je društveni konstrukt koji se može proučavati sa nadmoćnog stajališta ljudi izvan („autsajderi“) - ljudi koji nemaju obilježje stigmatizacije. Studije koje su istražile "učinak slušnih pomagala" su primjeri istraživanja percepcije autsajdera o stigmatizaciji koja je povezana s gubitkom sluha. Kao što je gore navedeno, studije su pokazale da autsajderi smatraju osobe s oštećenjem sluha starijima, senilnima i društveno nepodobnima. Osim negativnih stavova o osobama sa obilježjima stigmatizacije, autsajderi često izbjegavaju i / ili izopćavaju pojedince sa obilježjima stigmatizacije.

Stigma se također može proučavati sa stajališta ljudi iznutra („insajdera“) - ljudi koji posjeduju obilježja stig-

matizacije. Obično su insajderi svjesni predrasudnih stajališta koja zauzimaju autsajderi. Neki insajderi pokazuju stigmatizaciju prema sebi; oni drže (svjesno ili ne) iste predrasude o svom stanju koje se stigmatizira, kao i autsajderi.

Stigma usmjerena prema sebi neizbježno uključuje prijetnju vlastitom identitetu. Često ljudi koji doživljavaju stigmatizaciju prema sebi pokazuju visoku razinu stresa, srama i nižeg samopouzdanja i samo efikasnosti.

U jednom od etnografskih videozapisa koji su snimili antropolozi instituta Ida, Bill, odrasla osoba sa stečenim gubitkom sluha, opisala je svoju percepciju gubitka sluha govoreći: „[Biti dijagnostičiran gubitak sluha] bio je isti

kao i reći da ću morati nositi pe-
lene za odrasle.” Detaljan prikaz
fenomena i manifestacija
stigme usmjerene prema sebi
je izvan dosega ovog članka.

Za sveobuhvatan pogled
na društvenu stigmę i
stigmę usmjerenu prema
sebi povezanu s gubitkom
sluha, vidi Gagné et al.
Ljudi koji doživljavaju
stigmę usmjerenu prema
sebi vjerojatno će razviti
neprilagođena ponašanja.

Na primjer, osobe sa stigmom
usmjerenom prema sebi će
poricati da imaju gubitak slu-
ha. U većini slučajeva, stig-
matizacijsko obilježje može
biti zatajeno / skriveno (ili
osoba s oštećenim sluhom
vjeruje da se to može sakriti).

Hetu (HĀ©tu) izvješćuje da
poricanje dovodi do izjava
poput: „Nemam oštećenje slu-
ha. To Jane mumlja kad priča!“

Naposljetku, kada ljudi više
ne mogu poricati svoj gu-
bitak sluha (npr. kada te-
stiraju sluh), pojedinci koji
pokazuju znakove stigme
usmjerene prema sebi, bi mo-
gli „smanjivati“ jačinu svog
oštećenja sluha. Oni bi mo-
gli izjaviti: „Moj sluh nije
tako loš,“ ili „Imam nekih
poteškoća, ali nisam gluh!“

Zašto ne koristite slušna pomagala?

Odgovori:	Postotak ispitanika:
Ne priznajem gubitak sluha u javnosti.	35%
Primjetljivo (previše se vidi).	35%
Previše mi je neugodno to nositi.	34%
Zbog slušnih pomagala izgledaš nesposobno.	31%
Zbog slušnih pomagala izgledaš staro.	31%
Previše sam ponosan / ponosna da to nošim.	29%
Ljudi ti se rugaju zbog toga.	29%
Ljudi te tretiraju drugačije.	28%
Zbog slušnih pomagala izgledaš slabo i nemoćno.	26%
Ljudi se drugačije odnose prema tebi.	22%
Zbog slušnih pomagala izgledaš mentalno sporiji.	22%

Razlozi kojima odrasli u dobi od 35 do 65 godina koji imaju gubitak
sluha opravdavaju odbijanje slušnih pomagala. Iz: Kochkinovog
MarkeTrak V (2000) i VII (2007)

Razlozi kojima odrasli u dobi
od 35 do 65 godina koji imaju
gubitak sluha opravdavaju
odbijanje slušnih pomagala.
Iz: Kochkinovog MarkeT-
rak V (2000) i VII (2007).

Ove manifestacije stigme
usmjerene prema sebi su li-
jepo zabilježene od strane
Kochkina. Prema njegovim
istraživanjima, 40 posto
odraslih s gubitkom sluha
koji ne koriste slušna pomag-
ala, navode stigmę kao jedan
od top 5 razloga za odbijanje
nabavljanja slušnih pomag-
ala. (Pogledaj Tablicu iznad)
Stigma usmjerena prema sebi
je važna prepreka u razvoju
osobe. Kod drugih zdravst-
venih stanja gdje se stigma
može sakriti (npr. mentalni

poremećaji), dokumentirano
je da osobe s tim stanjima,
kako ne bi bile identificirane
kao netko sa stigmatizacijs-
kim obilježjima – manifesti-
raju stigmę usmjerenu prema
sebi i odabiru ne tražiti pomoć
ili ne žele provoditi tretman i
režim koji im je predložen.

Lako je zamisliti scenarij
među pojedincima koji
pate od gubitka sluha. Zato
što oni odluče sakriti svoje
slušne poteškoće od dru-
gih, ljudi s gubitkom sluha
koji doživljavaju stigmę
usmjerenu prema sebi neće
nabavljati ili nositi slušna
pomagala i neće koristiti
asertivne komunikacijske
strategije koje bi od njega
zahtijevale izlaganje svog

gubitka sluha svojim komunikacijskim partnerima. Kako bi izbjegli situacije koje prijete izlaganju njihovog „identiteta s gubitkom sluha“, mnogi stigmatizirani ljudi primjenjuju (ne)adaptivne strategije za nositi se tim, poput izbjegavanja društvene interakcije u kojima se mogu dogoditi potencijalni prekidi komunikacije. Ove strategije omogućavaju sakrivanje stigmatizacijskih obilježja od drugih i time smanjuju vjerojatnost doživljavanja napada / prijetnje na identitet osobe. Međutim, ove strategije također dovode do povlačenja iz društvenih aktivnosti. Društvena izolacija može dovesti do depresije i imati negativan učinak na generalno zdravlje.

Rehabilitacijske usluge za prevladavanje stigme usmjerene prema sebi

Neki rehabilitacijski programi su uspješno adresirali problem stigme usmjerene prema sebi povezane sa određenim zdravstvenim stanjem. U području mentalnog zdravlja, kombinacija terapijskih pristupa se koristila kako bi se tretirao problem stigme usmjerene prema sebi. Ovi programi obično uključuju:

- Informacijska savjetovanja s obzirom na konkretno zdravstveno stanje i štetne učinke stigme i stigme usmjerene prema sebi;

- Komponente kognitivno – bihevioralne terapije

- Osnaživanje i trening samo učinkovitosti u obliku interakcije s ljudima koji su patili od iste bolesti / imali isto zdravstveno stanje, osobito oni koji su uspješno prevladali stigmom usmjerenu prema sebi.

kro i djelomičnih društvenih konteksta.“ (str.284)

Prema njegovom stajalištu, po definiciji, uzajamne se grupe podrške fokusiraju na pružanje psiho-socijalne podrške.

Gotovo su svi programski tretmani koji adresiraju probleme stigme usmjerene prema sebi, omogućeni u formatu grupne intervencije.

Bally tvrdi, „Cilj grupa je promovirati psihološki i socijalni rast i poboljšati razumijevanje psiho – socijalnih problema kroz istraživanje kognitivnih, bihevioralnih i afektivnih interakcija među članovima unutar mi-

AR program u dva koraka

Specifično povezano sa gubitkom sluha, Hétu opisuje proces normalizacije u dva koraka, koji će pomoći osobi s oštećenjem sluha prevladati osjećaje srama i krivnje koji su povezani s

oštećenjem sluha, i zadobiti snažniji društveni identitet. Prva faza normalizacijskog procesa uključuje sastajanje i interakciju s drugim ljudima koji pate od gubitka sluha, tako da članovi grupe, svi zajedno, mogu dijeliti svoja iskustva slušnih poteškoća i nezadovoljavajućih društvenih interakcija.

Ova terapijska aktivnost pomaže sudionicima shvatiti da su nezadovoljavajuće društvene interakcije rezultat gubitka sluha, a ne rezultat

nekih drugih čimbenika koji su im neprikladno dodani (npr. ne željeti komunicirati).

Nadalje, članovi grupe shvaćaju da nije neobično za ljude s oštećenjem / gubitkom sluha da se osjećaju degradirano, odbačeno ili da se srame sami sebe. Počinju shvaćati da i drugi ljudi koji pate od gubitka sluha imaju iste osjećaje nepripadanja i samokritike.

Ova shvaćanja služe poticanju procesa normalizacije. Točnije, članovi grupe počinju shvaćati da nisu jedini koji su proživjeli sram i koji su imali negativne osjećaje prema svojim problemima sa

sluhom. Počinju razumijevati da i drugi ljudi proživljavaju iste emocije i da su te emocije „normalne“. Kao rezultat ovog procesa, oni počinju razvijati pozitivniji stav prema sebi. Proces obnavljanja pozitivnijeg društvenog identiteta je pokrenut i ljudi su spremniji uključiti se u društvene aktivnosti i interakcije. U svojoj grupi AR programa (u prisustvu drugih koji pate od gubitka sluha), vjerojatnije je da će naučiti prikladne strategije za nošenje s problemom gubitka sluha i doživjeti uspjeh koristeći te strategije kada su u interakciji s njihovim poželjnim društvenim okruženjem.

U drugoj fazi normalizacijskog procesa, ljude s gubitkom sluha se potiče na komunikaciju s ljudima iz njihovog okruženja koji prosječno čuju (ne pate od gubitka sluha).

Nadalje, potiče ih se da nauče kako informirati svoje komunikacijske partnere da pate od gubitka sluha, i da se zauzimaju za komunikacijske strategije koje će optimizirati razmjenu informacija. Pod ovim okolnostima, komunikacijski partneri će vjerojatnije izaći u susret osoba koje pate od gubitka sluha.

Vjerojatnije je da će komunikacija postati učinkovitija i izazvati više zadovoljstva i kod osobe koja pati od gubitka sluha i kod njihovih komunikacijskih partnera.

Rezultat sudjelovanja u razgovorima koji su više zadovoljavajući (društvene interakcije) služi daljnjem obnavljanju poželjnijeg društvenog identiteta za osobu s gubitkom sluha. Kako se proces obnavljanja nastavlja, pojedinac zadobiva više povjerenja u sposobnost / mogućnost da bude zadovoljavajući komunikacijski partner. Kao posljedica tome, vjerojatnije je da će te osobe više sudjelovati u vrednovanim aktivnostima koje uključuju ljude koji nemaju oštećenje sluha i vjerojatnije je da će razviti pozitivniju sliku o sebi.

Dokazi koji to podupiru

Hétu i Getty su pokazali kako je grupni rehabilitacijski program, koji je omogućen ljudima sa stečenim senzorno – neurološkim gubitkom sluha uzrokovanog izloženosti buci (i njihovi supružnici), bio djelotvoran u prevladavanju stigme usmjerene prema sebi. Nakon završetka programa, veća je vjerojatnost bila da će sudionici koristiti slušna pomagala i pomoćne uređaje. Također, vjerojatnije je bilo da će informirati druge o svom gubitku sluha i zatražiti komunikacijske strategije koje su uključivale aktivnu participaciju njihovih komunikacijskih partnera.

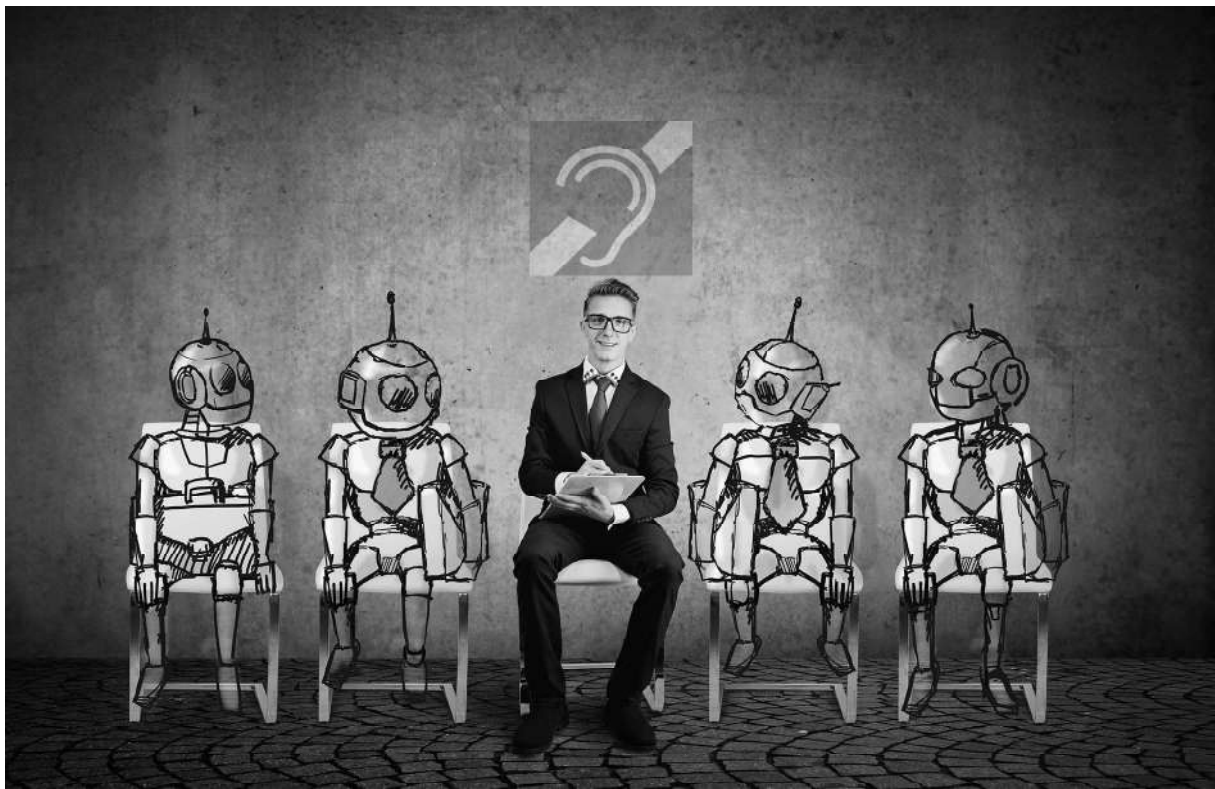
usvojio je i proširio program liječenja koji su opisali Getty i Hétu. Primjeri aktivnosti koji se mogu izvoditi prilikom terapijskog pristupa grupnih intervencija, navedene su u njegovoj knjizi „Slušna rehabilitacija za odrasle koji su oglušili“ (eng. Hearing Rehabilitation for Deafened Adults – A Psycho-social Approach). Hogan i njegovi kolege su na eksperimentu demonstrirali kako je terapijski pristup koji on predlaže uspješan u prevladavanju učinka stigme usmjerene prema sebi.

Točnije, istraživači su prijavili poboljšano samopouzdanje, manje obiteljskih konflikata koji se tiču telefonskih pozivi

Hogan je nazvao Hétuov program liječenja stigme „Montreal Programom za pomoć oko Sluha“ (eng. „Montreal Hearing Help Program“ (MHHP)). Nadalje,

va i glasnoće televizije, kao i poboljšani bračni odnosi.

Također, sudionici s gubitkom sluha su izvijestili kako su bolje shvaćeni, kako su u većoj mogućnosti težiti promaknuću na poslu, kao i bolje se nositi s vlastitim stresom. Partneri sudionika (63 %) su izjavili kako su osobe s gubitkom sluha preuzeli više odgovornosti za svoje komunikacijske potrebe, te su potvrdili da su se obiteljski odnosi i komunikacija poboljšali.

Kasnije, koristeći sličan interencijski pristup, Heydebrand i kolege su objavili da su, kao rezultat grupne intervencije, sudionici izjavili kako im se poboljšala asertivnost, emocionalno zdravlje i ponašanja koja pokazuju bolje nošenje sa situacijom. Nekoliko je

drugih autora izjavilo da programi grupne intervencije mogu koristiti za prevladavanje negativnih psiho – socijalnih aspekata gubitka sluha.

Zaključak

Dobro je poznato da postoji stigma povezana s gubitkom sluha. Istraživači su pokazali da ljudi s gubitkom sluha mogu doživjeti stigmusmjerenu prema sebi. To jest, ne sakrivajući činjenicu da pate od gubitka sluha, ovi pojedinci mogu imati predrasudna stajališta i negativne stereotipe usmjerene prema ljudima koji pate od gubitka sluha.

Imajući negativno stajalište o sebi zbog stigmatizacijskih obilježja, dovodi ljude do toga da se srame sami sebe i da imaju nisko samopouzdanje i samo učinkovitost. Zbog toga

što je gubitak sluha nevidljiv, ljudi koji pokazuju znakove stigme usmjerene prema sebi, često poriču (ili pokušavaju umanjiti) njihovo oštećenje.

Nadalje, zbog toga to ne žele biti identificirani s nekim tko posjeduje stigmatizacijsko obilježje, vjerojatno će izbjegavati ili odbacivati programe liječenja (uključujući i korištenje slušnih pomagala), koji bi mogli pomoći u prevladavanju ograničene aktivnosti i vlastitog blokiranja u sudjelovanju koje doživljavaju. Slično tome, oni neće tražiti pomoć za stres koji proživljavaju i dodatne resurse za koje troše kako bi sakrili svoj gubitak sluha od drugih. Također, oni neće tražiti pomoć u nadvladavanju negativnih psihosocijalnih manifestacija koje se mogu pripisati njihovom gubitku sluha.

Postoje mnoga zdravstvena stanja koja su stigmatizirana.

Za mnoge od ovih zdravstvenih stanja, uključujući gubitak sluha, postoje programi liječenja koji su se pokazali uspješnima u prevladavanju stigme. Općenito, tretman je u obliku programa grupne intervencije koji uključuju: informacijsko savjetovanje s obzirom na zdravstveno stanje i na štetne učinke stigme i stigme usmjerene prema sebi; komponente kognitivno – bihevioralne terapije; osnaživanje i samo učinkovitost. Postoje dokazi da je ovakav tip intervencijskih programa uspješan kada se primjenjuje na ljude koji su iskusili stigmu zbog gubitka sluha.

Zdravstveni stručnjaci koji se bave slušnim zdravljem bi trebali biti svjesni rehabilitacijskih potreba (uključujući psihološki i psiho – socijalni učinak gubitka sluha) svojih klijenata i trebali bi omogućiti ovaj oblik AR usluga. Pokazalo se da savjetovanje (individualno ili grupno) poboljšava psihosocijalnu dispoziciju klijenata i povećava vjerojatnost da će klijenti koristiti slušna pomagala i slušnu tehnologiju za asistenciju, te da će koristiti komunikacijske strategije koje od njih zahtijevaju obavijestiti svog komunikacijskog partnera o gubitku sluha.

Dodatni izvori s interneta:

Aural Rehabilitation: Some Personal & Professional Reflections, by Mark Ross, PhD, with an introduction by Geoff Plant, PhD. September 2001 HR.

What Your Patients May Not Tell You, by Michael A. Harvey, PhD, ABPP. March 2010 HR.

HR Interviews...Sergei Kochkin, PhD, by Karl E. Strom. October 2005 HR.

<http://www.hearingreview.com/2011/08/stigma-and-self-stigma-associated-with-acquired-hearing-loss-in-adults/>

STVARANJE KAZALIŠTA KAO DVOJEZIČNOG ANSAMBLA

Mathilda and the Orange Balloon.

Finalisti za nagradu Oxford Samuel Beckett Kazališne fondacije 2016, DH Ansambl, i njihovi glavni umjetnici su morali podijeliti svoje najbolje savjete za stvaranje dvojezičnog ansambla.

Od praktičnih stvari, pa do procesa i kreativnosti, oni vas provode kroz sve što je potrebno da bi se to ostvarilo.

DH Ansambl je kazališna tvrtka koju vode gluhi i čujućí umjetnici koji koriste engleski jezik i britanski Znakovni jezik (BSL) na probama i u svojim izvedbama. Mi radimo kao ansambl koristeći improvizaciju i igru

kao esencijalne dijelove našeg procesa, čak i kada radimo uz pisani scenarij. Baš kao govoreni engleski jezik, te kao britanski znakovni jezik, i naš rad često utjelovljuje kreativne snimke, video projekcije, pokret i zvučne kulise.

Trenutno smo na turneji s dvojezičnom adaptacijom dječje knjige Matilda i narančasti balon (eng. *Mathilda and the Orange Balloon*) i razvijamo dvojezičnu verziju *Macbetha* koja se naziva *Poštenje je budala* (eng. *Fair is Foul*), te ju je nedavno podržao i Nacionalni kazališni Studio. Ovo su neki od najboljih sa-

vjeta za stvaranje kazališta kao dvojezičnog ansambla (s posebnim fokusom na gluhe i čujuće umjetnike):

Jednakost:

Pobrinite se za to da oba jezika pojačavaju i podupiru jedan drugog – jedan jezik ne bi trebao biti dominantan. Vrlo je važno otkriti i istražiti „brak“ između dva jezika i kako se povezuju jedan s drugim. Isto tako, sve izvedbe na pozornici su jednako važne – nitko ne „tumači“ nikome ništa,

osim ako je to namjerna odluka lika unutar samog djela.

Analiza:

Istražujte svaku izgovorenu riječ / znak i pitajte se zašto je tamo? Je li potreban? Je li to najbolji izbor jezika koji će odražavati lika i ispričati priču?

kada se dva jezika sudaraju i treba dopustiti da se to dogodi i vidjeti gdje će vas to odvesti.

Proces:

Svi rade drugačije kada se radi o prevođenju, otkrivanju likova i odnosa ili analizi scenarija. To može biti još intenzivnije u dvojezičnoj

služiti kao odskočna daska, te koje se daje novim umjetnicima prije nego se uključe u proces. Svatko u prostoriji je bitan i svačije se mišljenje uvažava, od redatelja, osobe koja radi osvjetljenje, pa do tumača znakovnog jezika – poštuju se individualne snage i stručnost svih uključenih.

Sve propitujte:

Zašto su upravo ovi jezici važni za upravo ovo djelo? Čime doprinose samom radu? Pronađite umjetničku, estetsku, likom potaknutu važnost upotrebe jezika, radije nego da ga samo promatrate s pristupačnog stajališta. Glumci moraju otkriti i posjedovati jezik unutar djela.

Strpljenje:

Često postoji proces prevođenja koji se mora dogoditi i morate mu dati vremena i prostora. Biti će i trenutaka

sobi, posebno kada je proces prevođenja esencijalan. Dajte vremena i prostora za svakog pojedinca kako bi oni mogli raditi na svoj način i probaviti proces kao cjelinu, istovremeno učeći jedni od drugih i radeći kao grupa.

Ljudi u prostoriji:

Svaki umjetnik, kako bi mogao razumjeti oba jezika, mora početi od onoga što im je zajedničko. To ne znači nužno tečna uporaba oba jezika, čak ni radno znanje, već to znači poštivanje i razumijevanje načina na koji ta dva jezika funkcioniraju i volja za učenjem.

Vrlo je važno imati zajedničko temeljno znanje koje može

Vizualni alati:

Komunicirajte na nove načine i razmislite o uporabi projekcija, kreativnih fotografija i osvjetljenja i mogućnostima kojima se spajaju sa zvukom i fizičkim jezikom. Raspitajte se koji se drugi alati mogu koristiti kao alternativa zvuku (eng. audio).

Praktične stvari:

Razmišljajte o zdravlju i sigurnosti, najavama u posljednji trenutak, okupljanjima, sastancima, najčešće postavljanim pitanjima i odgovorima – jesu li sve ove stvari dovoljno promišljene da podupiru i uključe gluha osobu? Koje fizičke materijale mogu koristiti kada nema drugih opcija?

DH Ansambl: Redateljica, Jennifer K. Bates, na probi za Fair is Foul (verzija Macbetha)

Unaprijed pripremite ove stvari, nemojte ih naknadno dodavati. Igrajte se sa zvukom: Razmislite o tome na koji način zvuk može doprijeti do publike kao fizička senzacija – vibracije, infrazvučni (eng. Infrasonic) tonovi, uporaba novih tehnologija.

Koristite sva osjetila:

Koristite sva osjetila publike kako biste im omogućili da uživaju u djelu ili kao biste manipulirali način na koji se osjećaju i misle.

Budite kreativni:

Postoji ogromno bogatstvo uzbuđujućih mogućnosti

koje su otvorene za odabir kada se odlučite raditi na dva ili više jezika. Uživajte!

Savjeti od strane vodećih umjetnika DH Ansambla: Jennifer K. Bates, Stephen Collins, Erin Siobhan Hutching and Sophie Stone.

Informacije i kontakti DH Ansambla:

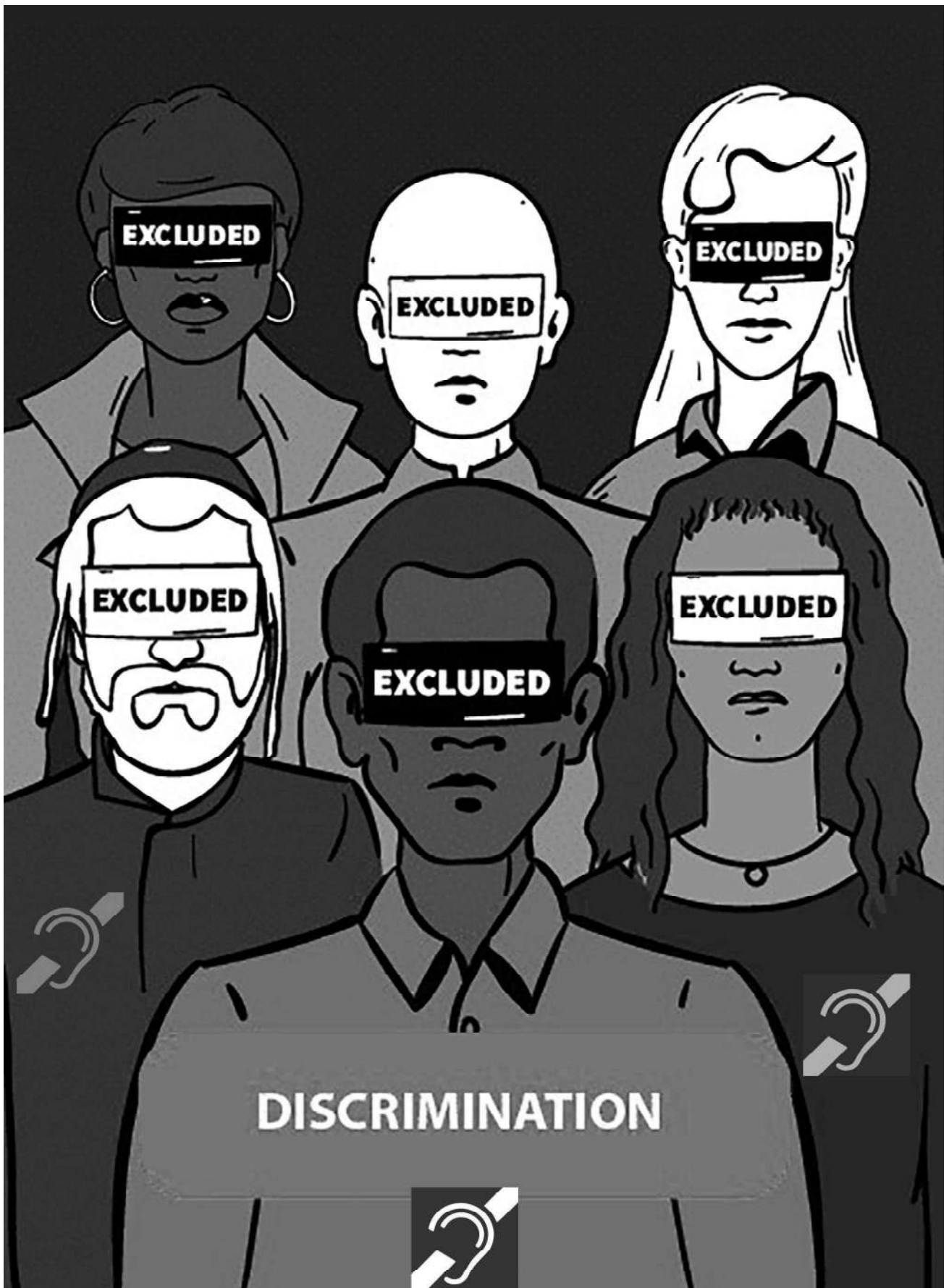
Twitter: DH_Ensemble

Facebook: The DH Ensemble

Instagram: DH_Ensemble

Website: www.dhensemble.com

BERNARD BRAGG

Glumac, pjesnik, pisac, redatelj, umjetnik i učitelj, Bernard Bragg, se smatra strastvenim i energičnim pionikom za gluhe u nacionalnim i međunarodnim umjetničkim zajednicama. Bragg je rođen u Brooklynu, New York, 27. rujna 1928..

Njegov prvi dom bio je u dijelu Williamsburga, u ulici Metropolitan. Za kazalište se zainteresirao u ranoj dobi, zahvaljujući svom ocu, Wolfu Braggu, glumcu i upravitelju amaterskog kazališta. Bragg je upisao Školu gluhih u New Yorku, poznatu pod nazivom "Fanwood", gdje je diplomirao 1947. Jedan od Braggovih najranijih mentora bio je Robert F. Panara, koji je učio Bragga u Fanwoodu i njegovao interes za umjetnost.

Po završetku studija upisao je Gallaudet College (sada Sveučilište), gdje je studirao i djelovao u klasičnom kazalištu, osobito u Molièreu; glumio je u tri Molièreove drame: Skup, Buržoaski gospodin i Tartuffe. U svojoj posljednjoj godini režirao je Escape Johna Galsworthyja.

Njegov put do zvijezde počeo je na pozornicama lokalnih gluhih klubova i konvencija, uključujući NAD. Godine

1956. Bragg je upoznao svjetski poznatu mimicu Marcel Marceau, koja je tog ljeta pozvala Bragga da studira s njim u Parizu. Braggova lekcija iz umjetnosti pantomime proširila je njegove vještine i znanje i navela ga da razmisli o novoj karijeri mimičara.

Nakon što se Bragg vratio u Kaliforniju i predavao u Kalifornijskoj školi za gluhe u Berkeleyu, večeri je radio kao mimičar. Njegovi nastupi doveli su do trogodišnjeg angažmana na tjednoj televizijskoj emisiji "The Quiet Man", koju je producirao i emitirao KQED kanal u San Franciscu. Osim toga, Bragg je na televiziji prikazivao izvedbe klasičnih predstava i priča kao što su Dickensova Božićna pjesma i Shakespeareov Hamlet.

Počevši od 1960-ih, Bragg je nastupio na konvencijama NAD-a, sa svoje emisije "Moments Preserved" iz 1966., gdje je predstavio znak-mime zajednici Gluhih, na svoj nastup 1978. u The Merchant Gentlemanu u Rochesteru, na njegov najnoviji nastup u Palmu Desert je 2006. godine, u sklopu projekta "A Tribute to ASL i kultura gluhih".

Bragg je izvodio svoju umjetnost u noćnim klubovima. 1958.g

1967. otvorio je Braggovo najvidljivije razdoblje kao izvođača, kada je prvi put pomogao osnovati Nacionalno kazalište gluhih (NTD), a potom i NTD-ovo Malo kazalište gluhih, podjelu koja se usredotočila na dovođenje kazališta i pripovijedanja mladima. Tijekom sljedećih deset godina, Bragg je glumio i obilazio NTD globalno, od svoje prve turneje po dvadeset gradova u pet tjedana do angažmana u zemljama kao što su Nizozemska, Jugoslavija, Francuska i Izrael. Osim toga, NTD je dva puta nastupio na Broadwayu u kasnim 1960-ima. Izvorna NTD produkcija je prikazivala gluho iskustvo širokom segmentu društva i prvi put je NTD imao gluhog direktora, koji je dobio nagradu Tonyja 1977. za kazališnu izvrsnost.

Bragg nije samo nastupao u inozemstvu, već je podučavao i služio kao rezidentni umjetnik, od 1973. godine s Moskovskim kazalištem za mimikriju i gestu u Rusiji do njegovog razreda na Akademiji dramske umjetnosti u Stockholmu. Ponovno je služio kao rezident u NTID-u, a treći put u Gallaudetu. U CSUN-u, Bragg je podučavao kazalište i stvarao dramske predstave za do-

Bragg (treći s lijeva) s kolegama u Američkoj školi za gluhe 1943.g

brobit kampusa i zajednice. 1962. na koledžu Gallaudet, Bragg je održao samostalnu izložbu pod nazivom „Tri mimova kazališta“, gdje je izvodio pjesme poput „Oh, Susanna“ i „Ostavio sam svoje srce u San Franciscu“, i izveo predložene teme. Na NTD-u, Bragg je nastupao u Puccinijevoj operi, Gianni Schicchi, tumačeći pjesme Williama Blakea u Tygeru! Tyger! I Other Burnings, oživio je drevnu mitologiju u „Gilgamešu“ i pomogao prikazati velški svijet Dylana Thomasa u „Under Milkwood“ i „Dječji Božić“ u Walesu. Izvorne predstave NTD-a kao što su „Moje treće oko“, „Parade i Priscilla“.

Princeza moći, omogućile su trupi, uključujući i Bragg, da na svoju pozornicu dovedu svoju određenu vrstu ASL-a i njihova vlastita životna iskustva i znanje. Čak i nakon što je napustio NTD, surađivao je i

djelovao s drugim tvrtkama, uključujući teatar Deaf West, gdje je imao uloge u „Sleuth i A Christmas Carol“. Također je nastupao u Sweet Nothing in My Ear u Fountain Theater u Los Angelesu. Kao redatelj radio je s njemačkim kazalištem gluhih i kazalištem tišine u Hong Kongu.

Bragg je diplomirao na školi za gluhe u New Yorku 1947. godine. Škola je slijedila vojni nastavni plan i program od 1892. do 1952. godine.

Posljednjih godina Bragg je imao sreću raditi s novom generacijom gluhih filmskih autora. Godine 2004., Bragg je glumio i režirao scenarij DJ Kurza "Two Worlds Apart", produkciju koju sponzorira Komunikacijska služba za gluhe. Nekoliko godina kasnije, Bragg je ponovno glumio u filmu o gluhoj produkciji, "Marku Woodu", "Wrong Game", koji je premijerno prikazan 2007. Međutim, njegova je specijalnost ostala samostalna izložba koju je tijekom godina nastavio u različitim inkarnacijama.

Bragg je donirao novčanih sredstava WFD-u i NAD-u. Bragg je i sam pisao i režirao drame. Prva glumačka predstava koju je sam napisao i režirao je „Tomorrow Will Be Better“ a onda i romantičnu komediju „That Makes Two of Us“.

“Kritika”, National Theatre of the Deaf, 1969. godine

U CSUN-u je napisao i režirao "Za koga se tiče"; Smijeh ispravno, molim; i Istinski gluhi. Osim objavljenog materijala, Bragg je dovršio još pet neobjavljenih predstava. Godine 1998. surađivao je s Njemačkim kazalištem gluhih u Berlinu u Njemačkoj, a rezultat je bio predstava Uoči Zlatne obljetnice. Ova predstava, koju je napisao i režirao

Bragg, premijerno je izvedena u Berlinu. Ista je tvrtka kasnije prevela Braggovu predstavu "Za koga se ona tiče" i producirala je za njemačku publiku 1999. godine. Nastavak ovog uspjeha došao je tijekom Braggove suradnje s "Theatre of the Silence", kazališnom tvrtkom u Hong Kongu. Njegov rad s ovom trupom kulminirao je u „Putu u svijet vizualnih čuda“, premijerno izvedenom u Hong Kongu 2003. godine.

Bragg je bio aktivan u Gallaudetovom Dramskom klubu. Godine 1951. nastupio je u Moliereovom "Tartuffeu" s vođom vizionara iz ožujka Gertie Galloway, '51.

Ubrzo nakon toga osnovano je Hong Kong kazalište gluhih. Godine 2000. još je jedna skupina bila inspirirana da osnuje vlastito kazalište pod nazivom „Kazalište tišine“ (TOS). Uvodili su englesku i kinesku poeziju u drugačijoj formi, koristeći ljepotu, i moć znakovnog jezika u Hong Kon-

Bernard Bragg nastupao je u noćnom klubu 1957. Deset godina kasnije osnovao je slavno Nacionalno kazalište gluhih.

gu, spajajući glas i znak, čime čujućima sluha daje dvostruku korist od istodobnog slušanja i gledanja poezije.

U "Putu u svijet vizualnih čuda" tako usklađuju pismenost s mimikom, koju predstavljaju u drugačijem obliku, koristeći filmske vještine izražavanja gluhih ljudi. U "Monkey's Paw", koriste tiho djelovanje bez ikakvih znakova, ali emocije vizualno izražavaju na sublimno dramatičan, a opet otkrivajući način. Braggova filozofija je: zabaviti i prosvjetliti cijelu publiku širom svijeta.

Njegov najnoviji projekt „Avenija Breeze“ je ogromna umjetnička „knjiga“ koja uključuje glazbu, arhitekturu, umjetnost, ples, kazalište,

video i knjige u prozi i stihovima, književne i društvene teorije... gluha kazališta, teorija spavanja, matematika, koreografija, fotografija.. Cjelokupni rad sadrži "40 elemenata" ili različite skupine tekstova.

na bio je komentator o životu gluhih i ASL-a, pridonoseći brojnim člancima i pismima. Bragg je bio fasciniran jezikom, bilo ASL ili engleskim. Odrastao je u vrijeme kada nije postojala takva stvar kao što je "ASL". Zasig-

Bragg s Nacionalnom udrugom gluhih predsjednika Bobbiejem Beth Scogginsom na Svjetskoj federaciji gluhih 17. Generalne skupštine u Madridu, Španjolska u srpnju 2007. godine.

Bragg je pisao i poeziju, članke, ispričao svoju autobiografiju i napisao knjigu o američkom znakovnom jeziku. Osim toga, tijekom godi-

urno je postojao vlastiti jezik, ali nije formalno prepoznat kao takav, niti se zvao "ASL". Kao izvorni potpisnik, Bragg je i sam proučavao znak

U listopadu 2013. Bragg govori o zahvali na 85. rođendanu u Waterfordu, Connecticut - rodnom mjestu Nacionalnog kazališta za gluhe (NTD).

ove koje je vidio, različite stilove potpisivanja i varijacije koje su ljudi koristili. Bragg je počeo razvijati filozofiju o tome što je znakovni jezik, njegov odnos prema drugim jezicima (posebice, engleskom) i njegovo mjesto u globalnoj lingvistici.

Godine 1973. Bragg je upoznao Jacka R. Olsona; te su zajedno napisali knjigu "Englished ASL" kao "zajednički jezik". U uvodu je napisao: Knjiga će dobro funkcionirati za gluhe i čujuće osobe koje oboje žele zajedničku

osnovu za učinkovitu komunikaciju među sobom.

Kao pisac, Bragg je istraživao niz žanrova, od eseja do autobiografske pripovijesti do skripti. No, kao i njegovi crteži i slike, njegova je poezija uglavnom bila osobna strast.

Dok je njegovo rano zanimanje za kazalište i umjetnost proizlazilo iz promatranja njegova oca na poslu i igri, njegov je književni talenat njegovan u školi, osobito pod Robertom F. Panarom. Jedna od njegovih pjesama objavljena je u antologiji koledž poezije, „America Sings“.

Dobio je i Nagradu „Teegarden“ za kreativnu poeziju. I dok je nakon fakultetskih dana, Bragg svoje umjetničke napore usredotočio na glumu i pozornicu, stavljajući na stranu svoju poeziju. U staračkim se danima vratio pisanju pjesama, svojoj prvotnoj strasti. I tome u potpunosti uživao.

Lino Ujčić

Bernard Bragg je 1969. godine bio na seminaru u Nacionalnom tehničkom institutu za gluhe.

Nancy Rourke: "Bragg"

UPOZNAJTE PLESAČA KOJI KOMBINIRA ZNAKOVNI JEZIK I HIP HOP GLAZBU

Glazba i ples su tako univerzalni dijelovi ljudskih iskustava. Oni su temeljni u onome tko mi jesmo. Pa zašto onda toliko ljudi pretpostavlja da Gluhe osobe ili osobe oštećenog sluha nisu dio ovih vibrantnih (rezonantnih) oblika izražavanja?

Dozvolite da Vam predstavimo Shaheema Sancheza. On je plesač koji ima misiju promijeniti način na koji svijet razumije odnos između plesa i zajednice Gluhih osoba. Njegov rad ilustrira da nije samo slušanje glazbe tako inspirativno – glazba i ples su toliko puno više od samo onoga što možemo čuti.

Iako je gluh od četvrte godine života, Shaheem je postao renomirani plesač, učitelj i stvaratelj promjene. Sa svojim jedinstvenim načinom slušanja i osjećanja glazbe, on stvara pokret koji kombinira Američki znakovni jezik (eng. American Sign Language – ASL) s plesom, želeći time oživjeti riječi i osjećaje pjesme. Promotrimo način na koji nam Shaheem Sanchez svima pomaže razumjeti i promijeniti to kako gluhe osobe doživljavaju glazbu uz pomoć njegovog velikog djela s AJ+!

Shaheem Sanchez

Link :

<https://everwideningcircles.com/2019/02/25/shaheem-sanchez-asl-dance-deaf-dancers/?fbclid=IwAR1bZcZY5DCKEoW574UhaeRwyjCMHI2EkWcSvGW4jA6IGj1H6lrrnHJkeCU>

Pogledajte još Shaheem – ovih uradaka na njegovom Instagramu (<https://www.instagram.com/deafdancershaheem/>) ili na Facebook stranici (<https://www.facebook.com/shaheemrs/>), gdje on naglasak stavlja na plesače koji pronalaze kreativne načine kombiniranja Američkog znakovnog jezika (ASL) i plesa.

Također, napisali smo i prije na našoj stranici (stranica: www.everwideningcircles.com) članak o Amber Gallego Gallego, koja je jedan

od tumača Američkog znakovnog jezika i koja se pojavljuje u videu sa Shaheem –om (možete vidjeti pomoću linka na prethodnoj stranici).

Ona je jedna od mnogih odličnih pojedinaca na pročelju koji kombiniraju Američki znakovni jezik i glazbu. Ako još niste, preporučam Vam da pročitate članak:

Link za članak:

<https://everwideningcircles.com/2018/01/25/interpreting-music-for-the-deaf-community/>

Christiane Sun Kim

Preporuka za video uradak koji je Shaheem napravio:

Link:

https://www.youtube.com/watch?time_continue=9&v=yHsw6o1p7_U

Što propuštamo kada ne uključimo više perspektiva?

Shaheemov rad je savršeni primjer toga što propuštamo kada propustimo jedinstvene perspektive koje pojedinci s različitim životnim iskustvima doprinose generalnoj slici.

Ove tapiserije iskustva pomažu podizanju razine inovacije za sve nas. Ta iskustva nas nadahnjuju da možemo, i da to i radimo, poboljšati kvalitetu naših života. Na primjer, jeste li znali da zajednica Gluhih također igra fascinantnu ulogu u poboljšanju svje-

tske arhitekture i dizajna čineći ih pristupačnijima?

Link za članak:

<https://everwideningcircles.com/2016/04/11/deafspace-inclusive-design/>

Ili, jeste li čuli za Christiane Sun Kim? Ona je umjetnica zvuka koja je gluha i čiji rad redefinira što „zvuk“ može značiti. Njezina umjetnost nas potiče da promotrimo svijet malo drugačije; tjerajući nas da preispitujemo zvučne

okoliše u kojima sudjelujemo i naše vlastite „etikete zvuka“.

Link za članak:

<https://everwideningcircles.com/2015/12/13/christiane-sun-kim-deaf-artist/>

Ako smo ograničeni vlastitim pretpostavkama o tome što ljudi „mogu“ i „ne mogu“ raditi, stvarno propuštamo svakakve načine na koje različiti mislioci mogu poboljšati naš svijet.

Ostanite predivni i nastavite se smijati!

Napisao:

Liesl Ulrich - Verderber

Izvor: <https://everwideningcircles.com/2019/02/25/shaheem-sanchez-asl-dance-deaf-dancers/?fbclid=IwAR1bZcZY5DCKEoW574UhaeRwyjCMHI2EkWcSvGW4jA6IGj1H6lrrnHJkeCU>

NANCY ROURKE

Nancy Rourke je međunarodno poznata gluha umjetnica i umjetnička aktivistica (eng. ARTivist).

Kao stalno zaposlena profesionalna umjetnica, vrlo je angažirana u implementiranju De'VIA umjetničkog kurikulumu za gluha djecu.

Sudjelovala je u brojnim projektima „umjetnik u rezidenciji“ u školama za gluha djecu diljem nacije gdje predaje i radi umjetnost, koristeći Rourkeism (ime nastalo od njezinog prezimena Rourke) iz De'VIA kurikuluma, što je De'VIA stil, koji je oblikovan prema njezinoj umjetnosti i vrijedan spomena zbog hrabre uporabe primarnih boja i tema vezanih za gluhe koje izražavaju afirmaciju, otpor i oslobođenje.

Nancy nudi De'VIA utočište, ugošćujući gluhe artiste u različitim galerijama, podižući svjesnost o gluhim osoba kroz umjetnost.

Napisala je knjigu naslova: „Nancy Rourke: Serija gluhih umjetnika.“

Nancy Rourke

Izjava umjetnice:

Moj rad ima centraliziran fokus koji stvara temu: i koristeći kategorije kao otpor, afirmacija i oslobađajuća umjetnost. Ja stvaram slike koje pokazuju plave trake, žuta svjetla, ruke, oči, slonove, konja, žice, pukotine, zavoje itd.

Primarne boje su ono što koristim u svojim slikama. Također koristim i jednobojnost (monokrom) za pojačavanje. 2009. naučila sam o kulturi gluhih i pokrenula nove ideje potaknuta čitanjem knjige Paddy Ladd: „Razumijevanje kulture gluhih u potrazi za gluhoćom“ i to je bio trenutak kada sam odlučila raditi umjetnost koja se fokusira na iskustva gluhih.

Odabrala sam crvenu, žutu i plavu boju jer želim izazvati samu sebe s vrlo ograničenom upotrebom boje. Želim da publika prepozna tko sam ja, koristeći tri boje. Svaka boja ima značenje.

Crvena znači **OSNAŽIVANJE** Žuta znači **NADA** i svjetlo koje je gluhim potrebno kako bi se vidjeli. Plava znači **DISKRIMINACIJA GLUHIH I ONIH KOJI SLABIJE ČUJU** (eng. Audism). Smatrala sam da ove tri elementa stvaraju umjetnost tako moćnu i za gluhe osobe i društvo onih koji čuju. Iznosim politički stav.

Bilježim današnje društvo koje treba pozornost jer je rok davno prošao. Dio toga je kako bi se educirali, a dio

toga je poziv na buđenje.

Ovi utjecaji proizašli su od slikara Jeana Michela Basquiata i Jackoba Lawrencea, koji su proučavali pokrete za ljudska prava. U umjetnosti otpora, rad prikazuje masku dobroćudnosti, lingvističke kontroverze, oralizma (poticanje gluhih da koriste čitanje s usana i govor, radije nego

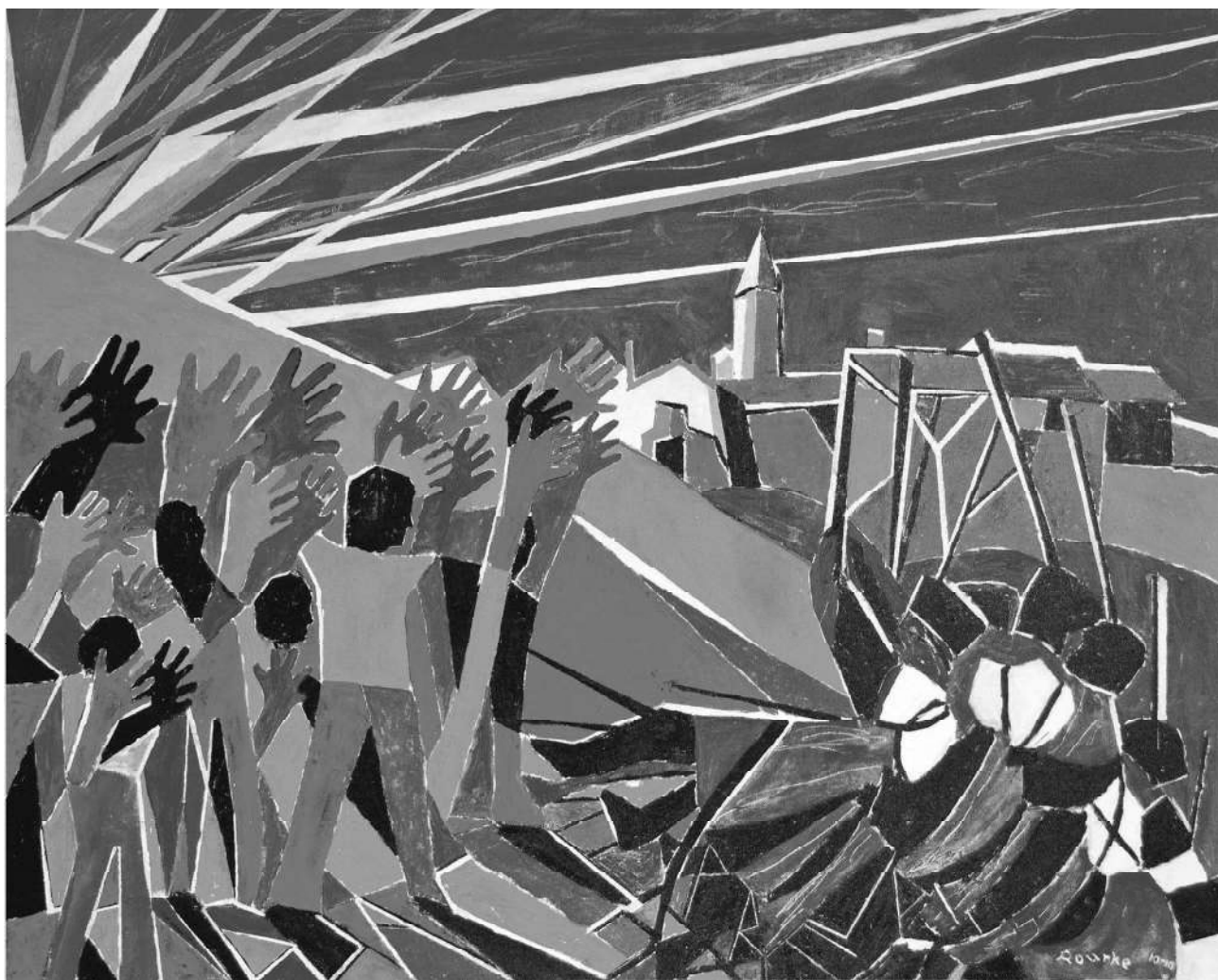

znakovni jezik), mainstreaminga, genetičkog inženjeringa, komunikacijske barijere, kolonijalizma, patrijarhata, audizma i identitetske borbe.

U afirmacijskoj umjetnosti, rad pokazuje osnaživanje, Američki znakovni jezik, kulturu gluhih, identitet, prihvaćanje, povijest gluhih i gluhoće.

U oslobodilačkoj umjetnosti, preobražavam otpor u afirmaciju što ga čini osnaživanjem. Slikam kako su gluhi kontrolirani u okolišu koji je prvenstveno okoliš za osobe koje čuju.

Pokušavam prikazati količinu patnje i submisivnosti koju su gluhi podnosili, mnogo godina kada je Aristotel (384 – 322 g. pr. Kr.) rekao: „*Gluhi su rođeni bez osjeta i nemaju mogućnost razuma*“. *Osjećam da je ovo bilo bitno da publika vidi tko su i što naša ljudska prava. Diskriminacija je bila prevelika i to je ono što slikam danas.*

www.nancyourke.com

Pripremio Lino Ujčić